

Rute 80

RØD UNGDOMS AVIS

NUMMER
(DOBBER)
15. ÅRG.
PRIS: 7

4 272
C 272
NUMMER
(DOBBER)
15. ÅRG.
PRIS: 7

**Ungdomsaksjon stiftet—
mens bystyret sto på gangen side 10**
Da Brixton brant side 12
Stopp Sovjet — støtt Afghanistan side 16
Gjest i Ruta: Grethe Knudsen side 22

Helnorsk orgie i Polen:

Vi hadde tenkt oss til Polen sta' bade. Vi var fire gutter på ferie. Vi hadde hørt at de tre norske bandene De Press, The Aller Vørste og Kjoett skulle spille i Warszawa samme dag. Vi tok flyet dit. Der hadde vi det gøy...

Vi fant fram til stedet der de skulle spille. Det var et hotell med en stor sal i. Så vidt vi forsto var hotellet okkupert av studenter som fortsatte å drive butikken etter okkupasjonen.

Det var jævli vanskelig å sjekke inn. Tok minst tre timer. Papirer fram og tilbake. Visum. Valutapapirer. Passeporte og en hel haug med andre dokumenter virrer rundt helt til vi endelig

havner i sjette etasje med utsikt over halve Warszawa. I dusjen var veggen ut mot byen et eneste stort vindu. Vi fant fort ut at dette måtte skyldes polakkenes totale mangel på fordommer, og at der var et siste skrik innen øst-europeisk arkitektur. At kakkerlakkene inne på rommet også var fri for fordommer på de senere nattetimer, forekom oss heller noe ubekvemt.

nen for å kore med på «Jeg gleder meg til år 2000». Bare én greide å komme opp.

POESI:
Vakter er som vakter flest
ingen forskjell i øst og vest
rm

Vi fester

Etter konserten havner alle nordmenn, tilsammen nærmere 40 stykker på et diskotek rett rundt hjørnet. Fullt kjø. Hæla i taket, tenna i tapeten og visera på null. Med en vekslekurs opp til seks ganger så høy som den offisielle, er ikke det noe problem i det hele tatt. Nach-spiel blir det også. På hotellet. Et rom fullt med polakker, argentinere, bergensere og nordmenn, kan ikke bli annet enn en eneste stor språklig orgie. Det ble det også.

«våkner en dag i et flombelyst rom

Tenker i sakte kino», heter det i en av Kjoett tekster. Akkurat dette var det vi fikk oppleve da vi våknet på morrakvisten (ved ett-tiden) dagen etter. I hodene våre holder tømmermennene nach-spiel enda. Sola steiker. Førte grader i rommet. Svetten står formelig i stråler ut av pannebrasken vår. Herredassen på Cordial er bare fornævnet på lufta i rommet.

Vi må ha Cola

Etter å ha testet væsken de selger på hotellet, beslutter vi å ta en tur i byen for å få oss noe Co-

la. En håpløs jakt setter i gang. Umulig å få tak i.

Men spaserturen i Warszawa er en opplevelse i seg selv. En kjempemessig by hvor alt er relativt nytt. Hele byen ble jevnet med jorda under krigen, og derfor er alt satt opp i nyere tid. 20–30 etasjers blokker, gater med tre–fire filer i hver kjøretning, kjempemessige supermarkeder med tomme hyller og lange køer. Millioner av stressa folk, som gjør alt de kan for at familien skal få middag i kveld. Vi er turister. Vi har penger. Utenlandske penger. For oss er det ikke vanskelig å få en kjøttmiddag av ypperste klasse. Kelneren bare viser oss vei til en bortgjemt krok i restauranten, slik at ikke alle gjestene skal se hva vi får. Et øyeblikk lurur vi på om vi har dårlig samvittighet. Men: «Faan heller», tenker vi, «dem trenger jo den utenlandske valutaen for å klare seg». Dessuten er vi jo på ferie.

Vi drar til Geddansk

Neste morgen klarer vi å trenge oss med i bussen til The Aller Vørste. Målet er en utefestival i Sopot/Geddansk-distriktet. På bussen blir en journalist fra musikkavisen Puls mobbet. Og fra vinduet ser vi stadig vekk gamle kjerringer som er ute og lufter kuene sine i bånd(!?).

Vel framme hører vi Kjoett raser i gang med alle de beste låtene sine. Vi står imidlertid og krangler ved porten. Det byråkrat-kapitalistiske systemet i Polen gjør at vi ikke slip-

En fortelling om Kjoett, The Aller Vørste, og fire turisters opplevelse

Vi er nordmenn

Ut på kvelden går vi for å høre bandene spille. Alle tre skal spille. En diger, morsk og kosakkliknende vakt stopper oss. Men i dette øyeblikk fant vi ut hvilke prinsipper vi skulle benytte oss av for å slippe å betale. Nesa i været. Snakke en hel masse norsk: «Faan, hva er det han tror han er for noe han tosket av ei vakt? Skjønner han ikke at vi er nordmenn». Deretter peke på det norske flagget på ryggen, også gå rett inn. Hvis vi regner etter den svarte vekslinga, så sparte vi vel hele 75 øre på dette. Slett ikke verst!

Inne er det stappfullt. Salen er som en middels norsk kino. Ganske stor scene, og selve salen skrånar.

Et polsk pønkeband(!) med navnet «Brain-Controll» er akkurat ferdig med å spille. Vi fikk ikke hørt dem, men i følge sikre kilder vi var kontakt med, gikk vi ikke glipp av noe.

Vi hører norsk musikk

Av de norske bandene er det selvsagt De Press med sin polskfødte forgrunnsfigur, Andrej Nebb, som slår best an.

De er jo de eneste som virkelig kan oppnå kontakt, språklig sådan, med publikken. Men vi som har hørt dem en rekke ganger før, synes de er alt for tilbakeholdne i kveld. Låter med polske tekster blir det nesten ingen av. En norsk herremann som har vært med på hele turen, kan fortelle at De Press har vært ganske nervøse for hele turen. De har visst aldri vært helt sikre på hvordan de med deres meget spesielle og krasse musikk, har blitt mottatt.

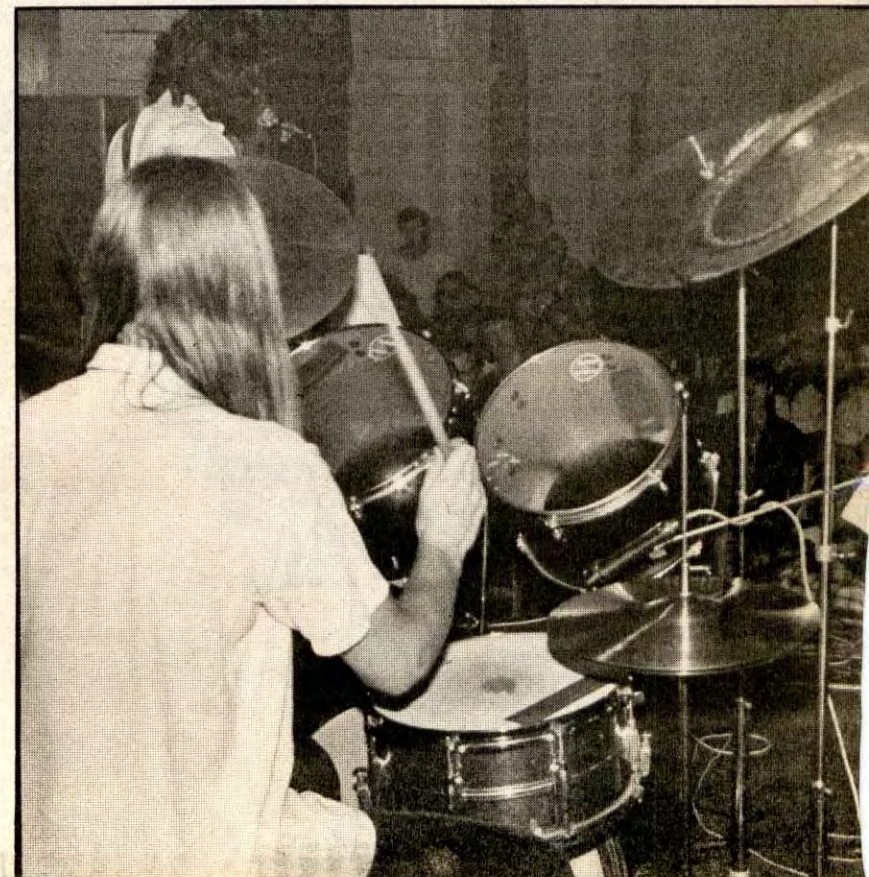
En kan jo godt forstå at det er følelser med i spillet når en som flyktet fra Polen for 11 år siden, vender tilbake for første gang – og det som «rockestjerne».

Vi nyter The Aller Vørste

The Aller Vørste har imidlertid en fantastisk kveld. Personlig

kan jeg ikke si å ha hørt dem så bra på nesten to år. Lyden er enorm, bedre enn på noen av platene deres. Og folka i bandet ser riktig ut til å stortrives. Ordentlig moro er det å se dem på scenen. De småjogger og spretter rundt, bytter instrumenter og står på – alt mens de drar den ene perla etter den andre.

Polakkene er sulteforet på rock. Derfor kan det fort bli for mye med fire band i løpet av en kveld. Dette fikk Kjoett, som var sist ute, merke til fulle. Store deler av salen orket rett og slett ikke mer. Ikke fordi de ikke likte musikken, men det blei for mektig for dem. Men for oss, norske nordmenn fra Oslo-gryta var jo dette det vi hadde gledet oss mest til. På grunn av at alkohol har den virkning at den sløver, – og det kraftigere jo seinere det er, og kraftigere jo mer dom konsumeres, skal vi ikke gå nærmere i detaljer. Men det ble et helvetes spektakel med vaktene, da en del av oss prøvde å komme opp på sce-

per inn før Kjoett bare har noen få låter igjen. Det kryr av purk her. Alle går de og leier en ill-sint schäfer eller rottweiler med munnbind. Soldater er det også flusst med. De har tatt plass helt foran scenen. Ingen skal få gjøre noe ureglementert her, nei.

Vi ler av polakkene

Toc, toc, toc, polakkene er hel-sprø! (Fritt etter Obelix). De er helt ville når Kjoett spiller. En liten solo, eller en liten bevegelse på scenen, får dem til å hyle for full hals. Etter spillingen er Kjoett imidlertid dritsure. De mente at lyden deres ble sabotert av den polske mixeren, slik at de ikke skulle være bedre enn de polske bandene.

Mens et polsk band setter i gang, drar noen pønkere fram et engelsk flagg. De veiver med dette og viser nazi-hilsen. Ei norsk jente med «Solidaritet»-merke blir angrepet av polske pønkere på grunn av merket. De virker helt teite. Mange av pønkerne i Vesten gir faan i alt, men at den kunne gå an i et land som dette, trodde vi ikke. Dem er jo helt lavpanna. Den polske manageren forklarer oss seinare at dem ikke veit bedre. Dem har bare sett bilder fra England. Derfor gjør de det samme. Han mente forøvrig at flertallet av pønkerne var folk fra overklassen.

Vi tenker på tyskere

6000 polakker eksploderer og stormer nærmere scenen i det

De Press setter i gang. Om De Press har virket nervøse før, er det helt blåst av dem nå. Andrej skravler i vei mellom låtene, og publikum svarer. Vi tenker: «nå sier'n vel så mye dritt at han aldri slipper ut av landet».

Mens gitaristen drar noen akkorder som får det til å fryse på ryggen, og selv om har får elendig lyd, så står polakkene og hopper. Lyset på scenen skifter fra gult til grønt. Da de ser det, virker det som om de vil knuse alt. Makan har de aldri sett. Litt lengre bak blir gitaristen fra Kjoett gjenkjent. Ti polakker kaster ham opp på gullstol. Dette er rock and roll! Når vi står på siden og ser på alt sammen, tenker jeg på de teite og dritfulle tyskerne en kan se på nattrocken. De som roper HE—E—E—E—EY.

Vi gir røyk til jentene

Ekstasen blir nådd i det Andrej banker løs på ambolten sin i begynnelsen av «Block to block». Ei låt som forøvrig har en enorm rytme i refrenget. Så dristig sceneshow har aldri vært framført i Polen. De Press har blitt helter, og må ta ekstranummer.

Og mens det polske bandet som er kveldens hovedattraksjon står og drar sine kjeldlige tolvtakttere, står vi oppe i lia og deler ut røyk og fyr til de polske jentene. Noen av dem er pene, men likevel lengter vi hjem til Oslo.

Rune Moen

Rock mot fascisme i Tsjekkoslovakia

—Kledd i plast, til øre for Plastic People. (Foto: ask).

Av Alf Skjeseth (Klassekampen/Rute 80) PRAHA: Sør i byen ligg jernbanstasjonen Smichov, i eit gammalt fabrikkområde. Om ettermiddagen laurdag 1. august skiftar det grå stasjonsområdet gradvis andlet. Det kryr av langhåra, barbeinte ungdommar med utvaska dongeri og panneband. Dei skil seg totalt frå det vanlege gatebiletet i Tsjekkoslovakias

hovudstad. Eg ser ein vaskeekte pønkar som kunne glidd rett inn på Egertorget, og fleire med jakkemerket til polske Solidaritet. Det er modig gjort, og eit enestående syn her i landet.

Ungdommen har ein stor dag. Dei skal på undergrunnskonsert med pønk og rock, og det høyrer ikkje kvardagen til.

Vel framme i landsbyen Vsenory går vi av. Hundrevis av unge menneske går i gåsegang langs jernanelina. Bak meg er to 18-åringar i ivrig diskusjon om David Bowies siste prestasjonar. Vi traskar gjennom landsbyen og klemmer oss saman i

eit lite forsamlingslokale ute i skauen. Det er utstyrt som gymnastikksal: med matter, skranke og hest. Ungdommane vaglar seg tett som rogn.

Her er sitjeplass for 150, men 6-700 menneske kjem seg inn. Ein norsk branninspeksjon ville fått slag. Stemninga er faretruande høg. Faretruande er også tobakksrøyken, som ligg som skodde i det overfylte rommet. Dei fleste røyker, og det ustansleg. Eit stereoanlegg pumpar ut harde rytmer.

«Plastic People»

Omsider skjer det noko på scena. Eit oppvarmingsband av svært unge gitar tek plass. Jubelen er enorm, og overgår langt kvaliteten på musikken som blir framført. Grunnen til det er m.a. kostymet hovedaktøren har på seg. Han er kledd i plastposer. Det er eit merkeleg syn, men ingen av tilhørarane er i tvil om symbolikken. Dette er eit handslag til gruppa «Plastic People», popgruppa som har vore forfulgt og hundsa like sidan 1968, og som i dag er ein levande legende for rockeungdommen.

Så kjem hovudattraksjonen, gruppa EXTEMPORE. Under sin leiar Mikolas Chadima er dette årets in-gruppe i det tsjekkosllovakiske ungdomsmiljøet. Men EXTEMPORE er halvt kriminalisert. Dei er ikkje tillatt, og ikkje forbode, som nokon seier til meg. Dei får ikkje opptre offentleg, og får ingenting publisert. Men førebels blir dei ikkje oppløst og arrestert, jamvel om Chadima nyleg slutta seg til opposisjonsrørsla Charta 77. I Praha sentrum er det uråd for dei å opp-

Reise vekk

EXTEMPORE spelar hard rock, i mine ukyndige øyro held dei bra kvalitet. Det svingar som bare det. Ungdommen er i den sjuande himmel. Applausen er enorm. Eg ser mange som lever seg fullstendig vekk. Med lukka auge og i eitt med rytmen er dette eitpar timars reise bort frå eit samfunn dei hatar og avskyr. Det er opplevingar dei lever lenge på.

Og nett desse reaksjonane fortel kvifor ein rockekonsert for ungdommen i Praha er noko ganske anna enn for ungdom i vestlege storbyar, kor slikt høyrer til dagens orden. Her, i ungdoms- og kulturmiljøa, er nokre av pustehola i eit okkupert land der folket manglar dei enklaste demokratiske rettar. Her kjem trassen og opposisjonen ope fram. Førebels ikkje alltid så «politisk» og veltalende, men like innbitt for det.

Og vel så mykje som under ungdomsopprøra i vestlege storbyar, veit arbeidar- og skoleungdommen i Praha kven deira fiendar er. Deira fiender er Sovjet som held landet hærteke, og Sovjets lydige lakeiar i parti, regjering og tryggingspolititi.

Ungdomsopprør?

Konserten i den vesle landsbyen var ikkje gjort offentlig kjent. Han var berre annonsert frå munn til munn, og dette var midt i ferietida. Mine vener som følgde meg til denne sterke opplevinga meinte at eit publikum på 100 var sansynleg. Tallet 6-700 overgjeikk alle tips, og var eit oppmuntrande døme på at tendensane til ungdomsopprør i Tsjekkoslovakia heller blir sterkare enn veikare.

ærste, De
i åtte deler:
God fornøyelse!

Avmakt

□□□ Vi har hatt en heit sommer i Europa. I Zürich, Berlin, mange steder i England og i Oslo, har ungdom satt i gang oppføyer. Tilsynelatende uten mål og mening. I Norge har bølgen etter vårt eget tradisjonelle 30. april-oppløp på Karl Johan i Oslo ennå ikke lagt seg. Forbruker- og administrasjonsministeren har i disse valgkamptider vist en påfallende interesse for ungdommens ve og vel.

I Rød Ungdom har dette vært heftig debattert. På landsmøtet var dette, om ikke viktigste, så et av de mest følelsesladde emnene.

Men er det ikke grunn til å stoppe opp litt. Når verden er så rar at Sissel Rønbeck kler seg opp i pønke-klær og poserer

for Dagbla', burde de røde lampene begynne å stormblinke for noen og enhver av oss.

□□□ Alle er enige om at ungdommen får det jævlige. Mangelen på bolig-, arbeids- og skikkelige fritidstilbud er årsakene. Og det er Sissel Rønbecks regjering som er politisk ansvarlig for dette.

I vår del av verden er den internasjonale situasjonen preget av usikkerhet, opprusting og Sovjets ekspansjonisme. Ingen lys framtid i sikte akkurat.

Men hva skal svaret være på dette? Skal ungdommen svare med opptøyer, hærverk og blindt raseri? Skal Rød Ungdom stille seg i spissen for dette, dele ut sitronsyre mot tåregass og håpe på at vi etterhvert klarer å dreie hele greia i en

anti-kapitalistisk, samfunnsstormende retning. Eller, *hva tjener ungdommen best i Norge idag?*

□□□ Sannheten er at opptøyene verken i Oslo eller andre steder i Europa tjener ungdommen. Vi kan godt forstå at de skjer: fortvilelse, undertrykking og politi-terror må avle motstand og opptøyer. Men det kan aldri oppfylle folket og arbeiderklassens mål: å gjøre revolusjon, og å skape et bedre samfunn.

□□□ Tvert i mot kan det motsatte skje. I ei tid med økende kaos, der krisetendensene i samfunnet skjerper seg, og hvor arbeiderklassen og folket ikke har sterke organisasjoner, kan man risikere at borgerskapet gjør det de har gjort utalli-

ge ganger før: innfører det åpne fascistiske diktaturet. Og i Europa i dag er arbeiderklassen svakt organisert. Mipartiene, som kunne ha vært en organisator for kampen, har gått i frø. Vi har ikke sterke fagforeninger og en politisk mobilisert arbeiderklasse, lik f.eks. den polske. Dette kunne vært en garantist mot faren for fascisme.

Det er rart å se at -68 generasjonen trykker dagens ungdomsopptøyer til sitt bryst. For erfaringene fra den tida viser at det var i kamp mot de utopiske strømningene, den norske ml-bevegelsen vant framgang. Den gangen kjørte SUF en steinhard kritikk mot de som ville melde seg ut av samfunnet, som tok avstand fra arbeider-

derklassen. SUF innså at skal den norske klassestaten styrtes, må kampen bygge på den klassen som står mest i motsetning til kapitalen. Slik er det, slik vil det fortsette å være. Historias drivkrefter har alltid vært den klassen som undertrykkes, og ikke de som blir utslått.

□□□ Småborgerskapet derimot avviser dette. For dem er det de utslåtte som er opprørerne. På sett og vis er det dem som lever det usleste livet i dette samfunnet. Men de kan aldri utgjøre noen trussel. Disse synspunktene har hatt mange talsmenn opp gjennom årene. Herbert Marcuse skrev avhandling om det. Sven Wam og Petter Vennerød har laga flere filmer om dette. Og i år har det blitt en del av Arbeiderpartiets valgkamp.

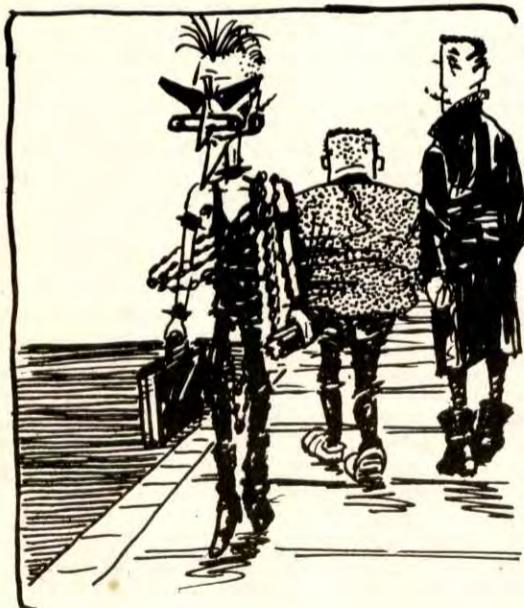
Poenget er at alle disse godt kan synes synd på de utslåtte i samfunnet. Men de ønsker seg ikke en kjempende arbeiderklasse. For det ville true sjølv samfunnsordninga.

□□□ Hvilken vei må ungdommen gå for å nå målene sine? Det finnes ikke lettvinne svar på dette. Men en ting er sikkert.

Så lenge ungdommen er uorganisert, vil kampene som føres bare bli fortvilte slag i lufta, til evig tid. Kampene blir mer og mer desperate, og kanskje vil noen få bli så desperate at de griper til den desperate individuelle terrorismen. Slik vi har sett det flere steder i Europa. Historia har til nå vist at vi aldri har sett samfunnsomveltninger i noen land uten at store deler av folket og arbeiderklassen har vært godt organisert i kampen for et nytt samfunn. Dette eksisterer ikke verken i Norge, eller andre steder i Vest-Europa i dag.

Rød Ungdoms viktigste oppgave i åttiårene blir derfor å gå i spissen for å organisere ungdommen. I foreninger, i fritidsklubber, i skoleorganisasjonene og i Rød Ungdom sjøl.

□□□ Hvis ikke kan resultatet bli fascisme og nederlag for arbeiderklassen og folket.

Knut Ivar Skeid

Rute80
RØD UNGDOMS AVIS

Nr. 4-5/1981
(dobbelnummer)

Redaktør og ansvarlig utgiver: Knut Ivar Skeid • Adresse: Postboks 4702, Sofien-

berg, Oslo 5 • Telefon: (02) 11 45 73 • Abonnement: 35 kroner helår (7 nummer) • Postgiro: 4 79 21 31 (kommissjonærer) og 2 06 06 89 (løs-salg) • Signerte artikler står

for forfatterens egen regning • Trykk: As. Duplotrykk, 1981 • RØD UNGDOM • Adresse: Postboks 610, Sentrum, Oslo 1 • Telefon: (02) 11 45 73 • Postgiro: 2 00 61 53 •

BJØRN NILSEN

Oljenasjon III

Hvilken framtid kunne bli vår hvis oljen gagnet den jevne mann. En velstands tid etter slitets år, et lykkelig folk i et blomstrende land:

Viktige havnekrav rykkes fra støv og grav i departementenes skuffer. Vår utenlandseide storindustri kjøper vi hjem, bestyrer vi, så arbeidsplassene trygges. Veier kan legges og bruer bli slått tvers over dal — gjennom fjell sprenges tunneller. Vi avgjør selv at Nordlandsbanen skal bygges! Gamle tante og bestefar merket av slitet og nøden som var skal få det de trenger av trygdepenger og omsorg så de kan leve trygt, slippe å fryse og drømme stygt om den hule, metalliske klangen av skritt som fjerner seg, litt etter litt fra et skjerm Brett på sykehusgangen.

Men grådige hjerner tenker profitt. Oppblåste statsråder dundrer sitt ritt, og oljen som sprenger i djupet presser oss baklengs mot stupet.

(gjengitt etter tillatelse fra forfatteren.)

Lurer oljeselskapene staten?

Den norske staten gikk i 1980 med et overskudd på 13,4 milliarder kroner. Der er oljepengene som ruller inn. Likevel får vi høre at staten har dårlig råd og at oljepengene ikke finnes, eller alt er brukt opp. Dette virker merkelig, så vi oppsøkte en som veit mye om olja og Nordsjøen:.

Finnes oljepengene, Bjørn Nilsen?

OLJEPENGENE TIL FOLK FLEST?

«Oljepengene — kan de brukes?» er ei bra bok for dem som vil diskutere politikk i ei tid da borgerskapet påstår at det er vakuum i statskassa. Den går rett i kroppen på de som vil kjøre oljepengene ut av landet i store billass slår ned myten om at pengene fra Nordsjøen skal være giftige for økonomien, og at de er noe helt spesielt. En million er like god om den kommer fra olja eller Vinmonopolet.

Det viktigste ved boka

er at den oppfordrer folk til å diskutere økonomi og finne ut hvordan den virker, og ikke overlate det til ekspertene alene. Kunnskap på dette området er nødvendig for å utforme en skikkelig politikk for oljealderen. Boka setter søkelyset på hvordan oljepengene griper inn i norsk økonomi, og teksten er godt støtta av tabeller og grafiske framstillinger. Det meste av dette er hentet fra offisielle kilder. Det er en styrke. Selv om det nok kan være mye å innvende mot disse tallene er det en fordel fordi folk flest har tillit til dem, og at en da diskuterer de samme størrelse-

ne. Når tallene blir satt i sin rette sammenheng, som her i boka, er de likevel eksplosive nok. Boka trekker fram facts som for mange er vanskelig tilgjengelige, men som er ordentlige karameller i diskusjonen.

Det går 1 milliard til lønninger, men det er bare 2,5 prosent av brutto salgsinntekt. Oljeselskapene har en profitt på 9 milliarder, mens staten subber til seg 23 milliarder. Et annet eksempel er at oljeselskapene betaler inn skatten på eterskudd. På den får de en rentegvinst på 500-1000 millioner i året. Verre er det at oljeselskapene sjøl måler

hvor mye olje de tar opp. Derdom det ved en «feiltakelse» skulle måle én prosent for lite, er ca. to milliarder kroner i året, skattefrie. Det minner ikke så lite om bukken og havresekken.

En del av boka er viet til hva en kan bruke oljepengene til og kampen for å få noe å si over bruken. Det slæes fast at det i motsetning til hva borgerskapet sier, er en fordel om pengene blir brukt her i landet. Det er den eneste måten arbeidsfolk kan få glede av pengene på. Forsvinner de ut av Norge kan vi ikke lenger gjøre oss noen forhåpninger om de milliardene. Den kraf-

tigste kritikken av boka har vel kommet på dette området. Mange mener den skaper illusjoner om at det blir lett å få til en omfordeling av pengene. Vi må regne med at borgerskapet både i Norge, og i de landene som høster av oljepengene ikke frivillig vil gi slipp på ei krone av kjempeprofitten sin. Men bare kampen vil vise hva som er mulig å oppnå.

«Oljepengene — kan de brukes?» gir en basis kunnskap om oljeøkonomien og er et godt startgrunnlag for diskusjonen. Den gir tips om hvordan du kan finne flere opplysninger. Videre gir den en

del bra idéer på hvordan pengene kan brukes og at det er du og jeg som bestemmer hvilken vei pengestrømmen kan gå, dersom vi får nok folk med oss.

Derfor er «Oljepengene — kan de brukes?» ei viktig bok for dem som vil være med på å diskutere hvordan framtida skal se ut.

Carl Erik Schulz (red): «Oljepengene — Kan de brukes?» Forlaget Oktober 143 sider. 64 kroner.

—Ja, oljepengene finnes. Inntektene fra olja er større enn planlagt. Noe av oljepengene er allerede brukt, men ikke alt.

—Statens inntekter er avhengig av hvor mye olje som pumpes opp. Hvordan er kontrollen?

Blir staten lurt?

—Målemetodene er usikre, men oljeselskapene har aldri klagd på målingene. Samtidig kan oljearbeidere fortelle at «taxametret» kan gå for sakte, eller stå stille mens olja flommer. Denne olja blir også solgt av selskapene. Det går jo an å gjøre seg en del tanker omkring dette. Phillips sier at det ikke er så mye olje på Ekofisk som vi trodde. Det betyr at det enten er mindre olje enn antatt, eller at de har tappet mer enn de har sagt.

—Regjering og Storting prater mye og gjør lite med situasjonen for ungdommen, selv om de har penger. Hvorfor?

—Regjeringa har helt andre planer med pengene. Nå er de snakk om investeringer på 40 milliarder på Gullblokk. Da trenger staten alt den kan skrape sammen og har ikke råd til så mye annet.

Oljepengene brukt i Norge

—Ville det fått noen konsekvenser å bruke oljemilliardene i Norge?

—Hvis oljepengene brukes sånn at kjøpekrafta øker, vil vi få økt forbruk og etterspørsel, med økte kostnader og priser som følge. Blant annet vil dette gjøre norske varer dyrere i utlandet, og eksportindustrien vil få trøbbel. En del bedrifter som produserer for eksport vil ikke klare seg og arbeidsplasser vil gå tapt.

Oljepengene kan også brukes til å skape ny virksomhet. Det er jo hele tiden en del arbeidsløse, men problemet er at det er for få fagfolk til å dekke en rekke nøkkelstillinger.

Å bruke oljepengene i Norge, kan altså gi en del lovmessige bivirkninger. Dette er regjeringa nødt til å ta hensyn til i sin planlegging. Men når vi krever noe, og blir møtt med at det vil skape for store bivirkninger å bruke pengene i Norge, må vi spørre om noen virkelig har undersøkt bivirkningene. Det vil ikke alltid få de konsekvensene de sier.

Dann pressgrupper!

—Skal ungdommen tenke på bivirkninger og konsekvenser når de krever: arbeid, skoleplasser og fritidstilbud?

—Nei, som pressgruppe er de fritatt for å tenke konsekvenser for bedriften Norge. Olja kan føre til noen forbedringer for folk i Norge, men da må det dannes pressgrupper som stiller krav. Hvis ikke vanlige folk i Norge får tak i oljepenger, vil andre bruke dem. Og det er borgerskapet hele tida i gang med.

Det finnes massevis av gode formål å bruke oljepengene til. Sikkert flere enn det er oljepenger til å dekke.

For eksempel blir det sagt at det ikke er sykepleiere vi pumper opp av Nordsjøen. Massevis av utdanna sykepleiere går hjemme. Oljepengene kan brukes til å legge forholdene til rette for at de skal gå ut i arbeidslivet. Bygg for eksempel daghjem. Da ville det bli sykepleiere «pumpet» opp av Nordsjøen.

Pengene fra olja gir mange muligheter. Når det gjelder gass, er Norge ved Statoil allerede ledende i å presse opp prisen. Men de fattigste landene har ikke råd til å betale for den olja og gassen de trenger. Norge må ikke bli ledende i å kjøre u-landene konkurs.

Valget

—Har du noen kommentar til valget i høst?

—Arbeiderpartiregjeringa tjener ikke folkets sak i forvaltningen av olja. Den statskapitalistiske varianten, Statoil, vil under deres ledelse utvikle seg til å bli sterkere enn regjeringa i Norge. Det borgerlige alternativet vil klippe vingene av Statoil. Det har jeg ikke noe imot, Arve Johnsen har alt for stor makt. Men de vil slippe enda verre folk løs: SAGA som består av Norges storfinsans innen bank, forsikring og industri, og de andre operatørselskapene. Kontrollen av Statoil kan tross alt styrkes noe gjennom Stortinget.

Sånn jeg vurderer det, vil det å gå fra DNA-regjering til borgerlig regjering bli å gå fra vondt til verre. Målet må på litt sikt være å skape et oppegående norsk alternativ som folk kan tro på. For dagens Norge er kapitalistisk og kapitalismen som system tenker profitt og flår folk. Det betyr at bare et sosialistisk alternativ kan gi grunnleggende og varige forbedringer.

Kommer du til å fortsette med olja nå som du er blitt formann i Kringkastingsens Landsforening?

Vaktpost og spion

—Jeg vil også dette året holde et øye med det som skjer, og det er én ting jeg kommer til å følge opp. Det er hva som skjer med Alexander Kielland og snuing av den. De etterlatte er blitt holdt åpenlyst for narr. Jeg føler spesielt ansvar for denne saken fordi den har mye med Norge og den måten men driver på i Nordsjøen å gjøre. Når det gjelder olja, føler jeg meg som vaktpost og spion for folket i Norge.

Hell malurt i fredsmarsjens begeer

I en verden som er preget av stor fare for krig må menneskene mer enn noen gang stille seg spørsmålet: hva tjener kampen for fred, hva tjener de som ønsker krig.

Fredsmarsjens politiske grunnlag var «et atomfritt Europa — fra Polen til Portugal». Et slikt krav er ensidig.

Sovjet må flytte sine atomraketter 1000 kilometer inn i Sovjet, og da er det i virkeligheten bare de Vest-Europeiske landa som må ruste ned. På denne måten vil svaret i de europeiske landa bli svekket i forhold til Sovjets enorme atompotensiale. Sovjet vil opprettholde den samme slagkraften de har i dag. Deres mellom-distanseraketter vil fremdeles dekke hele Europa.

Hvorfor er NKP og Sovjet så positive til fredsmarsjen?

Vi mener at Sovjet i dag er den stør-

ste trusselen mot verdensfreden.

Hvis en fredsmarsj skal bety noe i kampen for fred må den derfor rette seg inn mot Sovjet, som er på offensiven. Når den ikke retter seg mot den største truselen mot verdensfreden, men i parolegrunnlaget lar Sovjet beholde alle sine atomvåpen, mener vi den fungerer mot sin hensikt.

Bresjnevs ros og støtte til fredsmarsjen er et tydelig bevis på at heller ikke Bresnev sjøl ser den som noen trussel, snarere en oppmuntning. At NKP etter invasjonen i Afghanistan skulle bli en akseptert samarbeidspartner i fredsarbeid er også for utrolig til å være sant.

Kan Bresnev vinne fram med press mot Europa

Sovjet har nettopp invadert Afghanistan. Sovjet truer Polen. Til tross for dette ser det ikke ut som om motstanden mot Sovjet øker i Europa. Det ser ut som om frykten og ettergivenheten, det å gi etter når noen truer og presser på, har økt.

Fredsmarsjen blir for Bresnev et bevis for at det nytter å presse på og at invasjoner ikke nødvendigvis straffer seg. Tausheten om Afghanistan er for lederskapet i Kremlet et bevis for at deres politikk kan fortsette.

Hvis det var uenigheter i Kremlet om invasjonen i Afghanistan før bestemmelsen ble tatt, slik avisene ville ha det til, kan ihvertfall de som gikk inn for invasjon nå innkassere en foreløpig seier. Dette øker krigsfaren.

Hva fører til krig?

Vi mener det er imperialismen (jak-

ten på profitt) som fører til krig. Vi mener det er kappestriden mellom imperialistiske makter som er årsaken. Vi mener det er noen som ønsker en omfordeling av innflytelsesfærene fordi de går fram og styrker seg. Våpenkapprustninga kommer som et resultat av det økonomiske kappløpet. Fredsmarsjen skjønner ikke dette (vil ikke skjønne?). De mener det er antallet og størrelsen på våpnene som fører til krig. Dette er å føre opinionen bak lyset og resulterer i at folkene i Europa ikke retter oppmerksomheten mot krigsanstifteren.

En virkelig fredspolitikk

En virkelig fredspolitikk i verden i dag må rette seg mot de som truer verden med krig, Sovjet og USA. Det er bare ved at disse møter motstand en kan utsette og hindre at en ny grusom verdenskrig bryter ut. Etersom Sovjet er den største truselen mot verdensfreden, må det skapes en felles front mot den sovjetiske ekspansjonismen. For små land er oppgaven å styrke sin årvåkenhet og styrke sitt nasjonale forsvar. Vi kan ikke godta at små land ensidig skal ruste ned. Det vil bare øke supermaktens muligheter for politisk og militært press. Det viktigste fredsarbeidet er i dag å støtte motstandskampen i Afghanistan. Det vil svekke Sovjet, og det vil vise oss i Norge at det finnes et alternativ til ettergivenhetspolitikken.

Fredsmarsjen er ikke veien å gå!

Branson

det lykkelige valg

At det er stortingsvalg i år, har vi skjont for lenge siden. I lang tid allerede, har vi måttet høre på og lese disse uendelig sleipe utspillene som politikerne har for vane å lire av seg for å vinne min og din gunst. Sissel Rønbeck har kledd seg opp (eller ut?) som pønker og mener det er med politikk som med jazz, det hele går ut på å få til en skikkelig «jam-session.» Lars Roar Langslet har vært i Sarons Dal og høstet der mest applaus av alle. Hans Hammond Rosback har naturligvis plantet det grønne treet et eller annet sted på landsbygda, og talt med andakt og en stor porsjon idealisme om trær og andre veksters gode vekstvilkår, dersom han får det som han vil. Kjell Magne Bondevik rir prinsippene sine i abortspørsmålet i håp om at det skal gi partiet hans mange stemmer, og vennene hans mange taburetter når strek er satt.

Jo takk, høstens «vakreste» eventyr har vært i gang lenge, og går nå inn i sine avsluttende runder.

Arbeiderpartiet og Høyre har gjort alt for å monopolisere kampen om de to «virkelige alternativene i norsk politikk».

Willoch trener seg til oppgaven som landsfader, og DNA har bytta ut Nordli med fru Brundtland og håper at det skal gjøre sitt til at de forblir i regjeringssposisjon.

Men trass i den blankpussede overflaten som omgir alle borgerlige partier i forvalgtider, står det ikke så bra til med dem. De «borgerlige» vil ha det til at alt står bra til med samarbeidet dem imellom, i virkeligheten krangler de som milde helvete om ministertaburettene. Samtidig har abortsaka allerede slått sprekker i fernissen.

DNA på sin side synker stadig lenger ned i kvikksanda. De sosiale ytelsene skjæres ned, samtidig som pengene formelig blåses opp av Nordsjøen. Ungdomsarbeidsløsheten øker, og den sosiale rastløsheten i takt med den. Den pompøse ungdomsgarantien, som skulle sikre ungdom arbeid eller skoleplass til fylte 20, vil sprekke, til tross for at den også i år blir lansert som valgflesk. Den økonomiske politikken, som DNA er sjefsarkitekt for, har gjort de rike rikere, og gitt folk flest mindre i lønningsspen.

SV har store problemer, men satser på politisk gevinst i profileringa av freds og nedrustningsspørsmål. Vurdert opp mot DNAs vaklende holdning i forsvars og sikkerhetspolitikken, er det mulig at partiet vil få gevinst på dette.

Vi er mange i dette landet som er opptatt av hvordan vi kan sikre freden, og har kommet sørgelig kort i å avsløre at SVs politikk er en linje for at Sovjets overmakt skal bli enda større. Freden sikres ikke ved dette, det er krigen som rykker nærmere.

Midt oppi alt dette har vi altså Rød Valgallianse. Ikke er den så stor, og ikke er vi så mange heller, men vi har et program med utgangspunkt i arbeidsfolks interesser, og som understreker at bare sosialismen kan gi folk ei framtid med fred og sosial rettferdighet. Er Rød Valgallianse en del av valgsirkuset, vil noen spørre? Svaret må bli et ja og nei.

Ja, på den måten at vi gjerne vil få stemmer nok til å legge fram fornuftige forslag som tjener arbeidsfolk fra Stortingets talerstol. Ja, vi vil til og med gjøre alt for å avsløre det tusk og fanteri som foregår i de parlamentariske forhandlingene året rundt, og som aldri blir oss vanlig dødelige til del.

Nei, på den måten at vi ikke lover mer enn vi kan holde.

Og RV har et virkelig løfte til velgerne: En uredd talskvinne/mann som bare er forpliktet av de arbeidende folkets interesser, ikke av alskens parlamentariske spilleregler. Kapitalismen er et ufyselig samfunnssystem, som bruker alle sine krefter til å utbytte og undertrykke, ja ødelegge mennesker i et slikt omfang som aldri før i historia. Det er et samfunnssystem der hykleriet har nådd toppen. Aldri før har det vært mindre samsvar mellom hva som blir sagt og lovet, og det som skjer i virkeligheten.

En stemme til Rød Valgallianse er en stemme i protest, det er en stemme mot hykleriet, mot kapitalismen.

Og for å slutte som vi begynte: til Sissel Rønbeck og alle de andre: skal det bli noen jam-session de neste fire åra, skal vi jaggu stå for den sjøl. Og så får vi se om en eventuell talsmann/kvinne fra Rød Valgallianse på Tinget kan bli en brukbar dirigent.

Stem Rød Valgallianse!

Rød Ungdom makes the difference

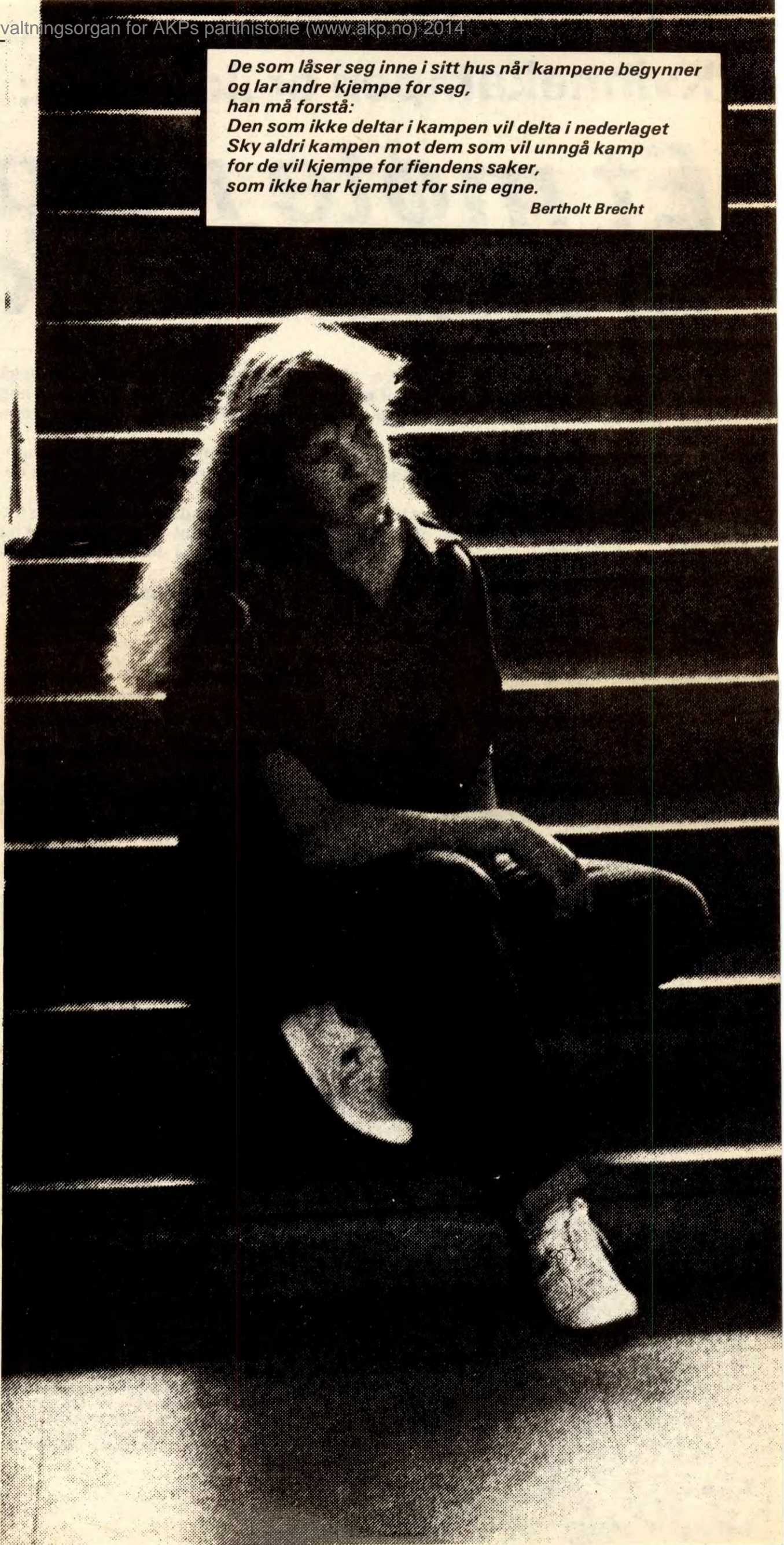
Kapitalismen betyr undertrykking, ødeleggelse av natur og miljø, arbeidsløshet. Kapitalismen betyr krig fordi de store monopolene jakter på nye markeder og høyere profitt. Kapitalismen er menneskefiendtlig, den tvinger millioner av mennesker verden over til å leve på terskelen mellom liv og død. Enten vi vil det eller ikke, går det et viktig skille i samfunnet: mellom de som undertrykker, og de som blir undertrykt. Mellom de som har makt og kapital, og de som ikke har noe av delene. Arbeidsløsheten blant ungdom øker. Forbannelsen og maktesløsheten går hånd i hånd. Tusenvis av ungdom kommer ikke inn på den videregående skolen, og midlene til ungdomsklubber og andre fritidstilbud skjæres ned, samtidig som olja formelig blåses opp av Nordsjøen. Vi kunne selvfølgelig gjort Bjørnsons ord til våre egne: «Løft ditt hode du raske gutt(?), om et håp eller to ble brutt, blinker ett nytt i det fjerne», men det skal vi ikke. Selv om det den gamle bulldozeren skrev slett ikke passer dårlig til situasjonen i dag. Kom du ikke inn på snekkerlinja i år, sa du, kanskje til neste år? Du kan i hvert fall håpe. Hver dag, hver time, møter ungdommen i Norge den menneskeligfiendtlige kapitalismen. Vi som er unge må velge: hva skal vi bruke livet vårt til? Skal vi godta samfunnet slik det er, eller skal vi slåss imot? Skal vi bite skuffelsen i oss, eller skl vi ta opp kampen mot urettferdigheten? Skal vi gå enda lenger: slåss for forbedringer og for et nytt og mer rettferdig samfunn? Valget er ditt, og mitt. Rød Ungdom er en revolusjonær organisasjon for ungdom. Den samler de som vil gjøre revolusjon, de som vil bruke marxismen for å bygge sosialismen. En revolusjonær organisasjon vil forandre verden. Vil du forandre verden?

Rød Ungdom makes the difference!

*De som låser seg inne i sitt hus når kampene begynner
og lar andre kjempe for seg,
han må forstå:*

*Den som ikke deltar i kampen vil delta i nederlaget
Sky aldri kampen mot dem som vil unngå kamp
for de vil kjempe for fiendens saker,
som ikke har kjempet for sine egne.*

Bertholt Brecht

Kvinnekampen er ikke død:

Et møte med kvinnegruppaa i Asker

Heldigvis har ikke gnisten fra 70-åra sluknet for godt. Idag finnes det også jenter som er villige til, og ser at det er nødvendig å starte fra grunnen: ta seg sjøl alvorlig, analysere og bevisstgjøre seg sjøl. For å finne tråden og begynne å nøste.

De har ingen store paroler å samle seg bak, ingen konkrete krav i første omgang. De har sin egen utilfredshet som utgangspunkt, og sporet de følger er deres intuisjon om noe bedre.

De har oppdaget at de lever i et kjønnsrollesamfunn, at de eier følelser og evner som de ikke tillates å leve ut. Jentegruppa i Asker fant ut at nå var det på tide å se dette i øya, samle seg og gjøre noe ved det, slike følelser var noe alle eide, og som de hadde behov for å utveksle.

Rute 80 møtte en av disse jentene for å høre hvordan jentegruppa fungerer, og for å høre hva som skaper grunnlaget for dagens jentekamp.

Rønnaug: Det er nok av hindringer å klatre over. (Foto: kis)

—Rønnaug, fortell hva slags jenter dere er, og hva som fikk dere til å starte jentegruppa?

—Vi er egentlig ganske forskjellige som typer, men vi er alle ganske unge, fra 16 til 19 år, og vi er skoleelever, går enten på yrkeskolen eller gymnasiet.

Det er også noen eldre kvinnefrontere med, de ble med oss for å kunne hjelpe til med enkelte innledninger og med materiale. Men de fungerer ikke som noen ledere, for vi er alle med på diskusjonene, og tar runder på spørsmåla, isteden for å bruke taleliste. Og vi skal alle kunne bidra med innledninger.

Lei av å sitte å deppe

—Men hvordan oppsto jentegruppa?

—Jo, jeg meldte meg inn i Kvinnefronten i vinter en gang. Var så lei av å sitte på ræva og deppe isteden for å gjøre noe. Men det blei ikke helt som jeg hadde venta meg: de fleste var gift eller levde i etablerte parforhold, og tok opp problemer som daghjemsplasser og liknende. Da jeg tok opp dette med lederen foreslo hun at jeg skulle danne en egen jentegruppe.

Jeg visste jo om flere jenter som jeg hadde diskutert kvinnesak med, så da jeg lufta forslaget blant folk, fikk jeg innmari respons.

—Hva slags motiver hadde dere, og hva ville dere få ut av gruppa?

—Motiver,...Jo vi tok en runde på det, om hvorfor vi følte oss undertrykt. Foruten det tradisjonelle rollemønsteret hjemmefra, som mange av dem som har brødre nevnte, (de måtte jo bestandig gjøre mer husarbeid og var oppdratt til å føle et større ansvar enn både brødrene og faren).

Vi følte oss alle undertrykt i forhold til gutter: på skolen, i diskusjoner og særlig i sjekkeopplegg. Kort sagt: alltid når det var gutter til stede.

Vil danne en pressaksjon

Vi vil jo at målet skal være å danne en aksjon, for vi jenter må jo være offensive i samfunnet, ellers er halve vitsen med ei jentegruppe borte. En aksjon som kan ta opp enkeltsaker, og drive pressarbeid, som for eksempel bedre prevensjonsveiledning i skolen, noe som i dag er ekstremt dårlig her i kokmunen.

Viktig å lære av historia

—Ja, nå får du fortelle litt om hva dere har tatt opp...

—Vi begynte med å ta opp kvinnehistorikk, for å ha et visst grunnlag. Vi snakket om samfunn der det hadde eksistert matriarki, og når og hvorfor de hadde oppstått.

Men dette var jo som en dråpe i havet når vi så på den enorme kvinneundertrykkinga som har vært rådende, og hvor lange tradisjoner den har.

Vi ble ganske matte da vi skjønnte hvor kort tid kvinnebevegelsen tross alt har eksistert.

Men det er viktig å se historisk på det, for å holde hodet kaldt, —for å se på vår egen kamp som viktig.

Seksualopplysning

—Vi har selvfølgelig tatt opp sex, prevensjon og abort. Vi har snakka om vår egen seksual- og prevensjonsveiledning, og nesten alle hadde lært om dette gjennom venner. Noen litt fra skolen, men selv om folk hadde et fint og åpent forhold til foreldra ellers, var det få som fiksa å snakke om dette. Det henger jo sammen med at man har vanskelig for å akseptere sine egne foreldres seksualitet, iallefall da man var yngre.

De skal være reine, og hevet over slike ting, derfor skammer man seg over sin egen, føler at man har begynt for tidlig og har skitna seg til i deres øyne.

—Så det er vår egen svakhet også?

—Ja, selvfølgelig. Hele kulturen og den seksualfiendtlige kristendommen.

Vi snakka også om den første gangen vi lå med en gutt. Det hadde de fleste opplevd som veldig anspent og lite trygt. Man hadde jo lært om alt det tekniske på forhånd, men følelsesmessig var ingen av partene nodne nok til å våge å gi uttrykk for sine følelser.

Råtne holdninger

—Så det er ingen bitre minner om gutta, det går på?

—Jo, noen hadde jo følt at de ble pressa til å gjøre det, for eksempel for å holde på den hun var sammen med.

Eller hun kunne ha sjekkeopplegg, og være redd han bare ville snu ryggen til og legge seg til å sove.

Dette er noe sikkert mange jenter har opplevd og det sjokkerer ingen, men tenk hvor pill råtne holdninger som ligger bak, og hvor sløve vi er som ikke reagerer.

—Hva med holdningene til prevensjon?

—Det er jo alltid vi jenter som må ta ansvaret, og vår kropp det går ut over.

Prevensjon

Men det kan være vanskelig å bestendig være så ansvarlig. Man snakker jo gjerne ikke om prevensjon før man ligger i senga, og da kan jo jenta være like kåt som gutten, selv om det ikke tillates i jenterollen.

Så for å holde på sjølrespekten er det best å si nei. Men så syns man synd på den stakkars gutten, han har jo så enorme behov som han ikke kan mestre... og så får jenta skylfølelse igjen!

Abort er ikke lettvent

—Abort...?

—Ingen hadde noen illusjon om at det ville være lettvent. Helt jævlig virker det, du vil selvfølgelig gå og fantasere om dette barnet. Så det må være enormt sterkt følelsesmessig, de fleste har jo noe av morsinnstinkt i seg.

Samtidig innså man at det er nødvendig av å være moden nok til å kunne ta seg av et barn, og å ha en trygg tilværelse å tilby. Av hensyn til dette og vårt eget liv, ville nok de fleste av oss tatt abort om vi skulle bli gravide i vår alder.

—Her vil jeg komme inn på noe annet dere har diskutert, nemlig sjekking.

—Ja det er jo på sjekkemarkedet du virkelig kan se kjønnsrollemønsteret blottlagt.

Speilbilder av

hverandre

Kvinnesak er ikke noe videre i vinden, «drit i kvinneundertrykkinga», sier Marit Mathiesen (Rute 80 nr. 2/81), og slik føler vi det visst en hel del av oss.

Blomstringstida i kvinnekampen og nyfeminismen er over, men grovarbeidet er allikavel ikke unnagjort. Vi sliter fortsatt med å bli anerkjent i offentlige sammenhenger i politisk arbeid, og ikke minst er det en kjempejobb som ligger foran dem av oss som staker veien inn i nye mannsdominerte yrker.

Men interessen for den ideologiske kvinnekampen har dabba av. — Vi har jo kommet så langt, — vi har likestillingsombud, vi har fått forbud mot kjønnsdiskriminerende

reklame, kjønnskvolteringer ved skoleinntak, og attpåtil en kvinnelig statsminister.

Men at dette bare er formaliteter er vel de fleste enige i. Den samfunnsmessige undertrykkinga sitter dypt, og er en av grunnpillarene i kapitalismen. Men her og nå vil jeg heller ta opp vår situasjon som progressive og forholdsvis bevisste jenter. Undertrykkinga i vårt eget miljø, som er den samme som bestandig har eksistert, men som vi i dag er så altfor villige til å lukke øya for, da den kommer oss så altfor nære inn på livet.

Vi har vokst opp i 70 åra, og er for unge til å ha vært med på den bevisstgjøringa som da fant sted. Allikevel tror vi visst at den automatisk har gått i arv til oss, og at vi derfor ikke trenger jentekampen lengre.

Klart at vi har vokst opp i ei tid prega av større likestilling mellom kjønnene, vi har sluppet fra den massive undertrykkinga som våre mødre ble utsatt for, men upåvirket av den er vi ikke.

Fra å være villre og sjølsikre som barn, har vi allikevel tilpassa oss en jenterolle, en redusert utgave av det vi kunne ha vært. Se på gutta, hvor mye friere kan ikke de utfolde seg, hvor mye mer nyansert tillater

ikke deres rolle dem å være?

Jeg mener vi har undervurdert jentekampen, oversett den støtten vi trenger fra hverandere. Vi får ikke bevisstheten gratis, vi må sjøl oppdage hvordan vi er undertrykt. For ellers, når vi så glimtvis ser det, får aha-opplevelser, ser situasjoner der vi kan ta kjønnsrollespillet på kornet, eller plutselig griper oss sjøl på fersken i å spille dumme, spille deilige og svake. Da føler vi oss så jævla aleine, uten noe holdepunkt å ty til. Og værst a alt: vi forakter hverandre for å være sånn. Hvordan kan vi sjøl få sjøltillit hvis vi ikke respekterer hverandre?

Såvel i Rød Ungdom som i andre miljøer blir kjønnene forskjellsbehandlet, det settes ikke like store krav til jenter som til gutter. Ikke engang jentene gjør det. Vi er opplært til å respektere menn. Er ikke det du gjerne tror på, de tankene og bøkene du er påvirket av eller for den saks skyld det samfunnet du drømmer om, alt sammen skapt av mannlige filosofer og tenkere? Alt det du føler deg beslektet med og ser opp til?

Kvinneundertrykkinga i historien beviser jo at det ikke er kvinnene som er mindre skapende eller intelligente enn menn. Men allikavel gir denne historieløsheten oss et mindreverdighetskompleks, og vi mangler en egen plattform.

Historia skapte en kvinne

som idag er fjern fra oss. Husmordrommen er skrinlagt for bestandig. Men de kampene som førte hit, var ikke vi blitt en selvfølge for de fleste av oss å ta seg en utdanning. Men samtidig har vi ikke noen ny identitet, og den gamle kvinne-rolle kan nok virke tiltrekken- de, den kjenner man iallefall, og men har behov for å leve ut de gode og myke kvalitetene. Men kan dette være noe ankerfeste for oss jenter? Skal vi bli feminist og slåss for de kvinnelige verdiene?

Nei, jeg mener et sånt feministisk utgangspunkt er feilaktig. Vi trenger å utvikle andre sider ved oss for å kunne føle oss likeverdige med gutta, og for å kunne tro på hverandre og oss selv.

Vi jenter oss imellom kan vise følelser, kan kommunisere på samme plan, vise solidaritet og bruke de myke egenskapene på en positiv måte. Men når vi tar skrittet ut i den store verden (les: guttenes), når vi beveger oss utafør den intime venninnejengen er det andre kvaliteter som trengs.

Men hvor er solidariteten da? Vi overhører hverandre i diskusjoner, vi lytter til gutta sånn som dem selv, og sjøl blir vi overhørt av dem. Ei jente som vil vise seg blant gutta må ofte gi avkall på seg sjøl som jente, hun klarer ikke begge delene på en gang. Ingen tror at hun også er svak, at hun også har behov

for å vise følelser.

Man snakker mye om at jenter etterlyser følelser hos menn. Men så slår Dagbla' i bordet: «Se de vil ikke ha den myke mannen allikavel». Den myke mannen latterliggjøres, men det er jentene som er syndebukken som frigjør seg med brask og bram, og står der som fyrrige løvinner og styrer kjønnsrollene og sjekkenormer. Men si meg, er det ikke sånn at gutta fortsatt vil ha nikkedukker, bare sånn passelig up to date?

Vi jenter må iallefall ty til de samme knepa for å markere oss i sosiale sammenhenger, bruke sjarm, bruke utseendet og bruke kroppen vår. Vi havner i en ond sirkel, vi skammer oss over å måtte ty til den gamle jenterolle, men har lyst til å drite i kvinnekampen som opplevs som ei tvangstrøye, der vi hindres i å ekspandere oss selv på de områdene vi er sikre.

Og i dette virvaret, frustrerte som vi føler oss, vil vi helst glemme hverandre. Vi har vanskelig for å se hverandre i øya, fordi vi reduserer oss sjøl til et rollespill som gjør oss til konkurrenter. Vi må innse at vi alle er et speilbilde av hverandre.

Therese

Holters bok

Dette var et av de møtene folk var mest tent på å diskutere. Ei jente holdt først innledning/referat fra Holters bok om sjekking (anmeldt et annet sted her i avisa).

Hun kunne jo ikke komme inn på alt det han har tatt opp i bo-

ka, og noe ville kanskje vært litt for høytravende.

Men det leda oss inn på en diskusjon om våre egne erfaringer. Der er virkelig skremmende å se hvor godtatt sjekkenormene er. Vi jenter blir redusert til kjønnsobjekter. Det er helt jævlig at vi går med på det!

For det er ingen som liker å bli målt opp og ned som en vare. Samma hvor vakker du måtte være, er det en nedverdige og deprimerende følelse.

Ingen solidaritet på sjekke markedet

Og solidariteten oss jenter imellom forsvinner helt, og selv din beste venninne blir en fiende og konkurrent.

—Konkurrere ikke gutta og så?

—Jo, selvfølgelig, men de ofrer ikke en kamerat like lett på grunn av en kvelds sjekkeopplegg.

Gutta setter kameratskapet høyere, og der er det som er hovedsaklig gir dem sjøltillit. Jenter derimot måler seg sjøl etter guttas bedømmelse av dem.

Og jenter tar selvfølgelig et sjekkeopplegg mye alvorligere, føler at hun investerer følelsene sine, og «gir seg hen». Det der henger fortsatt igjen.

—Assen reagerer gutta på jenter som har en like lettvinnt innstilling som dem sjøl?

—Det er komisk! De blir helt paffe, og litt såra når de skjønner at jena ikke la mere i det enn dem sjøl. De hadde nok venta seg litt «edlere» hensikter!

Progressive gutter er ikke bedre

—Noen vil kanskje se ned på henne etterpå. For ikke å snakke om offensive jenter, gutta blir jo helt skremt, og trekker seg når de oppdager at det ikke er dem som har styringa.

—Du får lyst til å gi opp når heller ikke progressive gutter godtar ei jente som vil bryte med den tradisjonelle kvinneollen. Og sjøl føler du deg som en «bulldozer», og er redd for å bli stempla som kåt!

Det trengs flere jentegrupper!

—Dette er vel hovedsaklig hva dere har diskutert hittil, hvordan er planene framover?

—Vi hadde et møte med man-

negruppa i Asker, men det var ikke særlig vellykka. De var så mye eldre enn oss. Men de innrømte at de hadde vanskelig for å ha et forhold til jenter som satte dem i skyggen, enten det nå gjelder politisk dyktighet eller andre ting.

Utover høsten har vi planlagt møter om kvinner i mannsyrker, kvinners seksualitet, om porno, homofili, for å nevne noe.

I Asker er det faktisk blitt starta en eller kanskje to grupper til, som kommer i gang nå i høst. Så jeg får håpe noen av Rute 80s lesere blir stimulert.

—Jøss, det lover bra!

—Det er mulig noen reagerer på dette som luksuriøs kvinnekamp, det ville i såfall være synd.

Det hadde jo vært deilig om kvinneundertrykkerne bare var de feite kapitalistene i svart dress. Eller at undertrykkinga bare fantes i sjefskontorene. Men så enkel er bare ikke virkeligheten. Prøv heller å se i øya din egen praksis, og betrakt holdningene i ditt eget miljø.

Hvis ikke blir vi stående på stedet!

—Therese

Lærfabrikken i Tromsø: Ei grå, gammel fabrikkbygning litt i utkanten av Tromsø sentrum. Knuste vinduer og laus murpuss. Hvis du ikke veit bedre, tror du huset er ei hvilken som helst trist forfalt bygning, som kanskje står og venter på sanering. Men på forsida står det skrevet: UNGDOMMENS HUS med store hvite bokstaver.

For ungdommen i Tromsø er Lærfabrikken et symbol på politikernes svik og kommunens skakkjorte ungdomspolitik.

For det par år siden var det en sterk bevegelse i Tromsø for at ungdommen skulle få lærfabrikken som sitt eget hus. Kravet samla enorm støtte, blant annet fra alle de partipolitiske ungdomsorganisasjonene i byen, og fra en drøss med uorganisert ungdom. Initiativkomiteen for Lærfabrikken la ned et stort arbeid, og fikk arkitekter til å lage en fullstendig plan over hvordan huset skulle innredes og brukes. I kjelleren skulle det være verksted for motorinteressert ungdom. Amatørmusikere skulle få egne øvingslokaler, og det skulle være diskotek of forskjellige aktivitetsrom i huset. Ungdommen skreiv seg villig opp på dugnadslister, og sto klar til å ta fatt på arbeidet med huset så snart kommunen sa ja.

Velvillige politikere...

Men sånn gikk det ikke. Da kommunestyret endelig skulle behandle Lærfabrikken, ble det

Pengene til Ungdommens Hus

Da bystyret vedtok å selge Lærfabrikken, vedtok det samtidig at salgssummen skulle øremerkes til ungdomsformål.

I vinter ble Lærfabrikken solgt for 1,83 millioner kroner. I Ungdomsmeldinga, som et kommunalt nedsatt utvalg la fram i februar, blir det foreslått å fordele disse pengene på mange forskjellige tiltak. Både de ungdomsklubbene som finnes, og nye steder som er planlagt, skal få penger fra Lærfabrikkens salget. Det som da blir igjen, skal så avsettes til et rentebærende fond til etablering av Ungdommens Hus i sentrumsområdet.

Ungdommens Hus i Sentrum har lenge vært et av de viktigste kravene til Tromsøungdommen. Men denne fordelinga betyr at det blir fint lite penger igjen til Ungdommens Hus. Trass i at pengene kommer fra salget av et hus som var ment som Ungdommens Hus, blir

vedtatt å selge den. Vedtaket om at Lærfabrikken skulle selges, kom som et slag i ansiktet på de som hadde jobba for å få Lærfabrikken til ungdommen. Flere politikere, med daværende Arbeiderparti-politiker Helge Jacobsen i spissen, hadde stilt seg positive til ungdommens initiativ. Ungdommen hadde virkelig trodd at det skulle få Lærfabrikken. Kommunestyrerepresentantene hadde til og med fått blomster fra Lærfabrikkaksjonen for sin velvillige holdning!

Ha ingen illusjoner

Det er viktige lærdommer å trekke av kampen om Lærfabrikken, som leder videre til den nye Ungdomsaksjonen i Tromsø. For det første: det går an å samle store ungdomsgrupper bak et rettferdig krav. Og kanskje viktigst: at vi aldri må få illusjoner om politikere, samme hvor mye villvilje de øser over oss i skrift og tale.

Ungdommens Hus nå skjøvet langt ut i framtida. Derfor mener vi det er riktig å kreve at salgssummen fra Lærfabrikken som helhet blir brukt på et Ungdommens Hus i Sentrum.

Vi er sjølsagt ikke imot at det bevilges penger til andre formål i Tromsø. Og med den fordelinga som Ungdomsmeldinga går inn for, kan kommunen lett si: «se så mye penger dere har fått, nå kan dere ikke kreve mer».

Vårt svar er at ungdommen ville ha Lærfabrikken som Ungdommens Hus. Da er det naturlig at salgssummen fra Lærfabrikken brukes til Ungdommens Hus.

Samtidig må det bevilges penger til andre tiltak. Ungdomsmeldinga står da fast at «Tromsø Kommune har et klart ansvar for at ungdommen i kommunen kan få meningsfylte fritidstilbud i rusmiddelfrie miljøer».

1. Rian gir ordre om at dørene ut til gangen skal stenges. Kontorsjefen går fram for å utføre oppdraget.

2. Men folk nekter å flytte seg, og en fyr knipser bilder av kontor sjefen.

3. Han synes tydeligvis ikke at han gjør seg på blider, og slår etter kameraet.

4. Deretter finner han ut at det ikke nytter å diskutere med slik pøbel.

5. ...og han går tilbake som om ingenting skulle ha hendt.

6. Men det er ikke alle som liker å få fremmede folks never opp i ansiktet når de tar bilder, og kontorsjefen får seg ei lekse om hva som er god og dårlig oppførsel.

7. Nå blir Rian klar over at kontorsjefen ikke mestrer oppgaven.

10 → Rian og partienes gruppeførere har krisemøte på gangen, og Rian demonstrerer sin lynende ferdighet i karate.

saksjon stifta: salen i Tromsø

22. april 1981 er en dag som vil bli huska lenge i Tromsø. I alle fall vil kommunepolitikere seint glemme den dagen da omkring 200 ungdommer gjorde at de måtte rømme bystyresalen, og avslutte møtet sitt i Rådhuskantina.

Da overtok ungdommene bystyrerepresentantenes plasser, og vedtok under stor applaus å starte Ungdomsaksjonen i Tromsø.

Tidligere på dagen hadde bystyrerepresentantene blitt satt i sjokktilstand, da de måtte gå spissrotgang mellom ungdommer som demonstrerte mot kommunens ungdomspolitik, og foreslåtte nedskjæringer på ungdomssektoren med 70 000 kroner.

Høyres ordfører, Erlend Rian, som uten hell hadde prøvd å «kjede bort» ungdommen gjennom en flere timers debatt, og hadde trua med rydding av salen, mista til slutt kontrollen over møtet da budsjettregulerings-sakene kom opp. «Krisedrøftinger» på gangen med partienes gruppeførere, fant han det «umulig å fortsette

under de tilstander som rådde».

Mens de slukørede bystyrerepresentantene inntok golv og stoler i Rådhuskantina for å få plass, ble Ungdomsaksjonen i Tromsø oppretta i bystyresalen. Og bystyrerepresentantene kunne uten videre forstyrrelser vedta nedskjæringene.

Ordfører Erlend Rian viste at han er en modig maur, da Tromsøungdommen trappa opp på bystyremøtet, for å demonstrere mot kommunens ungdomsfiendtlige politikk. Som den tøffingen Rian er, stengte han egenhendig døra framfor ansiktene til ungdom som sto ute på gangen, og så på møtet.

Rute 80 offentliggjør her de unike bildene som dokumenterer Rians heltedemodige innsats:

8
...og med handlekraft og mot i blikket, får han stengt døra.

9
...og trekker seg seierrik tilbake. Det må fasthet til for å knekke pøbelen.

Utekontakten: Ressursene må omprioriteres

Stort sett blir ungdommens situasjon stadig forverra.

Den er i stor grad prega av arbeidsløshet, boligproblemer, problemer i forhold til fritida og i forhold til familie og skole. Mange ungdommer er uproductive, de skaper ikke noe som har direkte økonomisk verdi for samfunnet, og de blir behandla deretter

Det er Ola Otterlei, Victor Andresen og Else-Minni Heimgård fra Utekontakten i Tromsø som sier dette. Gjennom sitt daglige arbeid blant ungdom har de god oversikt over de problemene Tromsø-ungdommen strir med.

På trappa utafor Utekontakten i Tromsø. Fra venstre: Victor Andresen, Else-Minni Heimgård og Ola Otterlei.

—De problemene vi nevnte gir seg blant anna utslag i økt rusmiddelbruk. Men det er klart at andre rusmidler, og da spesielt hasj, er i ferd med å bli et akseptert rusmiddel i ungdomsmiljøene. Hvis politikerne skal ta rusinga alvorlig, er det ikke nok med informasjon om farene ved rusmiddelbruk. I første rekke må de se på levevilkårene til ungdommen, og legge om politikken på det området.

Arbeid, bolig og fritid

—Kan dere peke på noen årsaker til at ungdomsproblemene øker?

—Det er tre områder som peker seg ut, nemlig ungdomsarbeidsløshet, boligsituasjonen og manglende fritidstilbud. Troms Fylke er et av de fylkene i landet som har størst arbeidsløshet. Tromsø, som er det største pressområdet i fylket, er spesielt hardt ramma. I Tromsø er det stort sett Storgata som er alternativet for de som blir gående uten noe å ta seg til. Den kjedsomheten dette livet fører med seg, gjør at man vil ha ting til å skje, man vil ha forandringer. Blant mange andre ting kan dette igjen føre til rusing og kriminalitet.

Boligsituasjonen i Tromsø er prekær. Få ungdommer har råd til å betale skyhøye innskudd på det private boligmarkedet. Kommunen har lite eller ingenting å tilby. I 1980 søkte 358 personer om kommunal lei-

lighet på sosialt grunnlag. Av disse var 176 under 29 år. Kun 14,5 prosent av det totale antallet ble tildelt husvære. Konsekvensen av dette er at mange ungdommer bor helt elendig, eller de bor ikke i det hele tatt!

Når det gjelder fritidsklubbene, er de minimalt utbygd i Tromsø. De ungdomsklubbene som finnes, har ei dekning på under 20 prosent, av den andersgruppa de er beregna for. I praksis betyr dette at svært mange ungdommer kun har spillehallen, kaféen på kinoen, eller Storgata som alternativer i fritida. Og i takt med at ungdommen blir ei mindre og mindre produktiv gruppe, som får mer «fritid», øker behovet for konstruktive fritidstilbud for ungdommen.

Nødvendig med omprioritering

—Ser du noen veg ut av det uføret vi er inne i nå?

—Hvis kommunen vil hindre ei stadig forverring av ungdommens situasjon i framtida, må den satse på ei total omprioritering av ressursene. Det forebyggende arbeidet må styrkes drastisk. Med tanke på kommunens økonomi, vil det være langt mer lønnsomt å bruke mer penger på ungdomsarbeid i dag, enn å være nødt til å pøse ut midler når store skader, som det er vanskelig å gjøre noe med, allerede er gjort.

—Helt konkret, hva mener dere kommunen burde gjøre?

—Det er sjølsagt viktig å få etablert et Ungdommens Hus. Utover det, og dette er kanskje like viktig, må det etableres fritidstilbud der hvor folk bor. I dag gror det opp flere drabantbyer i Tromsø. Hvis man ikke sikrer ungdommen fritidstilbud i disse, vil bysentrum fortsatt være alternativet.

Med hensyn til boligkrisa kunne det for eksempel blitt sikra en viss andel boliger til ungdom i nye boområder. Det kan også gjøres mye restaureringsarbeid med de boligene som finnes i dag.

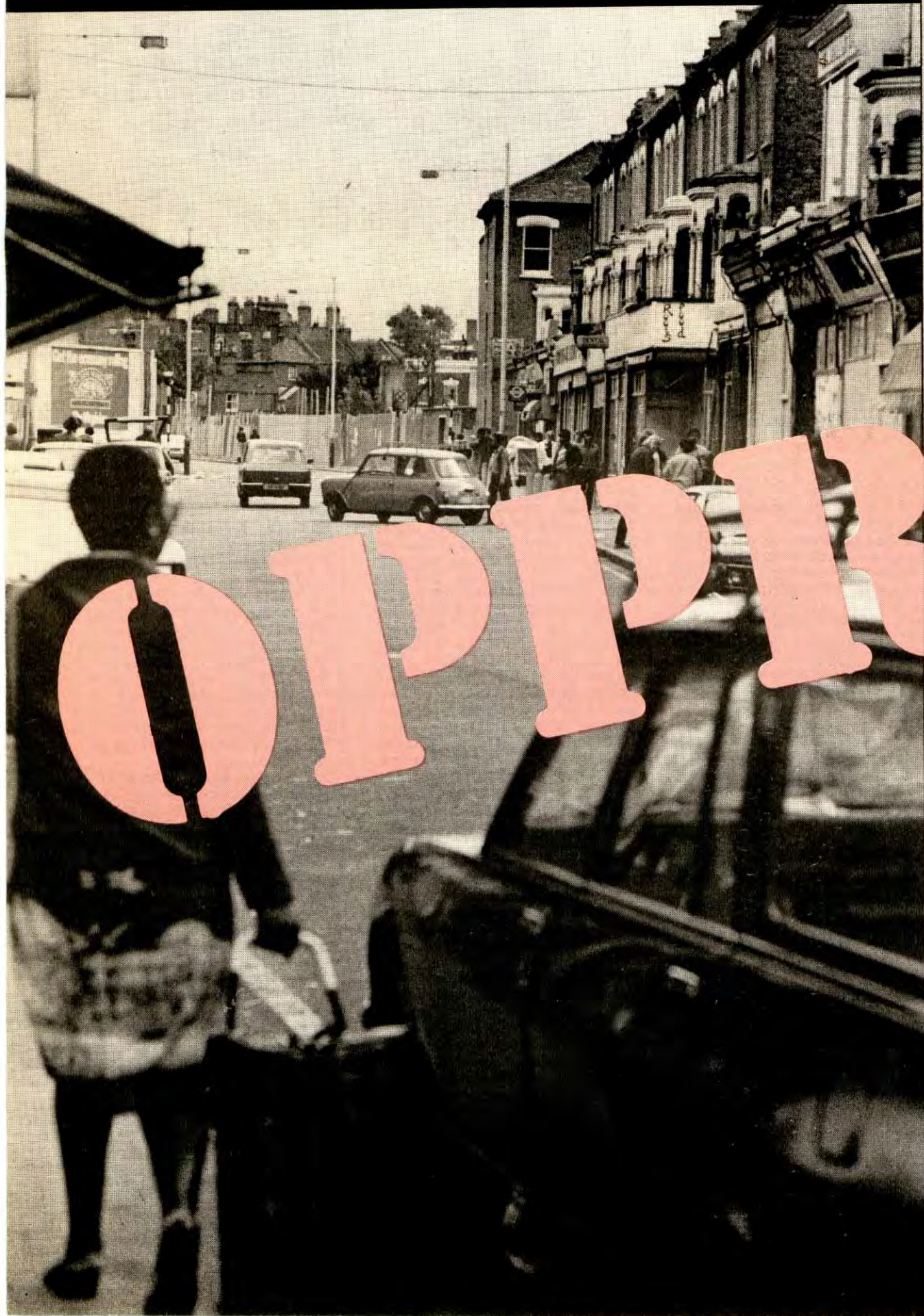
Kommunen burde gå mer aktivt inn for å motvirke ungdomsarbeidsløsheta. Den kunne for eksempel forplikte seg til å ansette en del arbeidsløse ungdom. Dette kan skje ved opprettelse av arbeidsplasser hvor kommunen får refundert en stor del av lønnsutgiftene fra staten gjennom Arbeidskontoret. Det er nok av ugjorte arbeidsoppgaver i kommunen, og nok av ungdom som vil jobbe hvis de bare får et tilbud.

—Til slutt: hva synes dere om at det er starta en Ungdomsaksjon i Tromsø?

—Vi hilser Ungdomsaksjonen velkommen! Under Lærfabrikaksjonen viste Tromsø-ungdommen at den kan slåss for sine krav. Siden den gang har det vært få initiativer fra ungdommen.

Det er viktig at det nå er ungdommen sjøl som tar initiativet til å få forandra forholdene for ungdommen i byen.

Railton Road

□□□ 10. april om kvelden, Brixton, Sør-London. En ung svart gutt ligger blødende i gata. Nedstukket med kniv. To politimenn kommer til, men gjør ingenting for å få gutten på sykehus. Gutten dør før han kommer til behandling.

□□□ 11. april om kvelden. Politiet gjennomfører stor-razzia i Brixton. Aksjonen kalles *Swamp 81*. 1000 mennesker blir stoppet og ransaket. De fleste svarte. 78 blir arrestert. Det begynner å murre i Railton Road, gata der det bor bare svarte, de fleste arbeidsløse.

□□□ Ut på natta blir en ung svart gutt stoppet. Mistenkt for å ha stjålet en bil. Slik er det i Brixton. Politiet har som utgangspunkt at alle svarte har stjålet kjøretøyet, – inntil det motsatte er bevist. Gutten kan ikke bevise at bilen er hans. Politiet arresterer ham, og forsøker å bringe han til politistasjonen. Alle i Brixton vet hva det betyr: oppbanking. På et øyeblikk har det samlet seg en mengde unge svarte som forhindrer at ungdommen blir tatt med. Han forsvinner i mengden. Opptøyene er i gang.

□□□ Politiet bringer inn store styrker. I ei sidegate tar de oppstilling. Med skjold og langkøller. Så stormer de ut i Railton Road, mens ropene deres gjaller i de nattestille gatene: – *black bastards*, – *black bastards*. Rasismen er aldri langt unna i politikorpset i London, og alle er hvite...

Slik eksploderte Brixton i vår. I en bydel der 42 prosent av en befolkning på 66 000 er svarte innvandrere, vesentlig fra tidligere britiske kolonier på de Vest-Indiske øyer. Arbeidsløsheten er massiv. En ung svart gutt har så og si ingen mulighet til å få arbeid. Det blir å drive gatelangs, eller stå på et hjørne og preike.

Fattigdommen er stor. For en leilighet, uten verken vann eller kloakk innlagt, betaler folk 15 pund i uka, det vil si 700 kroner i måneden omregnet i norsk valuta. En enslig får 40-45 pund i uka i arbeidsløshets-trygd. En kar fortalte at han greide å spare tre av dem i uka, hvis han ikke foretok noen sprell: ikke kino, ikke øl. Og prisene er ikke så mye lavere enn i Norge.

Thatcher-regjeringas økonomiske politikk er en katastrofe for folket i Brixton. Anslagsvis er 60-80 prosent av de svarte i bydelen arbeidsløse.

I et vindu i Railton Road henger en plakate: «Welcome to Britain – welcome to second class citizenship». Og det er nettopp det Thatcherregjeringa tilbyr de svarte innvandrerne. De sosiale tytsene skjæres ned. Tiltak for å skape flere jobber blir det ikke noe av. For Margareth Thatchers gud er den friedmanske monetarismen.

Men det ulmer. De nasjonale strømningene er sterke. I Brixton kan du se hva Bob Marley betyr for den svarte ungdommen. Han og rastakulturen betyr identitet i et hvitt, rasistisk samfunn. I Brixton er det tett mellom platesjappene som selger reggae. Nedover Railton Road er det som om du kan høre Marley synge: «...for, the harder they come, the harder they fall...»

Nynazistene tør ikke komme til Brixton. Da ville de blitt kjeppjagd. Både av svarte og hvite. For rasisme er et ukjent femomen blant innbyggerne i bydelen. Svarte og hvite lever side om side i fordragelighet. Et sted har noen satt i gang og laget et lokale de kaller Brixton Art Comunity. Her skal lokale band spille, her skal det stilles ut bilder som kunstnere i byde-

len har laget, og her skal folk fra nabolaget samles. Folk bak prosjektet er alle arbeidsløse. Så dette er også en slags terapi mot ørkesløsheten og dagdrivinga.

–Om hva de synes om opptøyene?

I likhet med de aller fleste skjønner de godt at det skjer. Men de på kunst-senteret er ikke med på det. Grunnen er at de mener opptøyene ikke kan føre til noen framgang. –Det eneste som skjer er jo at bydelen blir mer og mer ramponert, at ungdommen blir mer og mer fortvilet, at politiet får enda et påskudd til å bruke alt det nye utstyret de har fått av Margareth Thatcher, og at undertrykkinga øker. I april ble en pub påtønt ved en feiltakelse. Innehaveren var svart, og ungdommen hadde ikke noe usnakket med ham.

15. juli om morgenen: Politiet går til husundersøkelse i Railton Road. Påskuddet er at de tror det oppbevares bensinbomber der. Razziaen er en brutal makt-demonstrasjon. *Daily Mirror* skriver: «Med økser, slegger og kubein gikk 100 politimenn til angrep på huse- ne, møblene og innboet. De knuste dører og vinduer. De reiv opp gulvbord, slo i stykker toaletter, knuste fjernsyn og stereoa- nlegg. De knuste et biljardbord og ødela et flipperspill. De reiv i stykker tøy, ødela plate- spillere og en gitar...»

...De søkte etter bensinbomber, men de fant ingen. I et hus oppdaget de brennbar vasker, ei fille og en flaske. Men det samme vil de finne i halvparten av alle britiske hjem, især der de har bil og får melk levert på døra...»

Og *Daily Mirror* oppsummerer: «...Politiets razzia i husene i sentrum for opptøyene i Brixton var galskap. Hvis noen andre hadde gjort den skaden de gjorde, ville de blitt arrestert. (...) selv ikke SS, kunne vært mer eksperter.»

Politiet ba om bråk og de fikk det. Om kvelden var det igjen opptøyer og kamper mellom politi og ungdom. Ungdommer som er lei av å bli tråkka på. Ungdom uten arbeid og uten framtid.

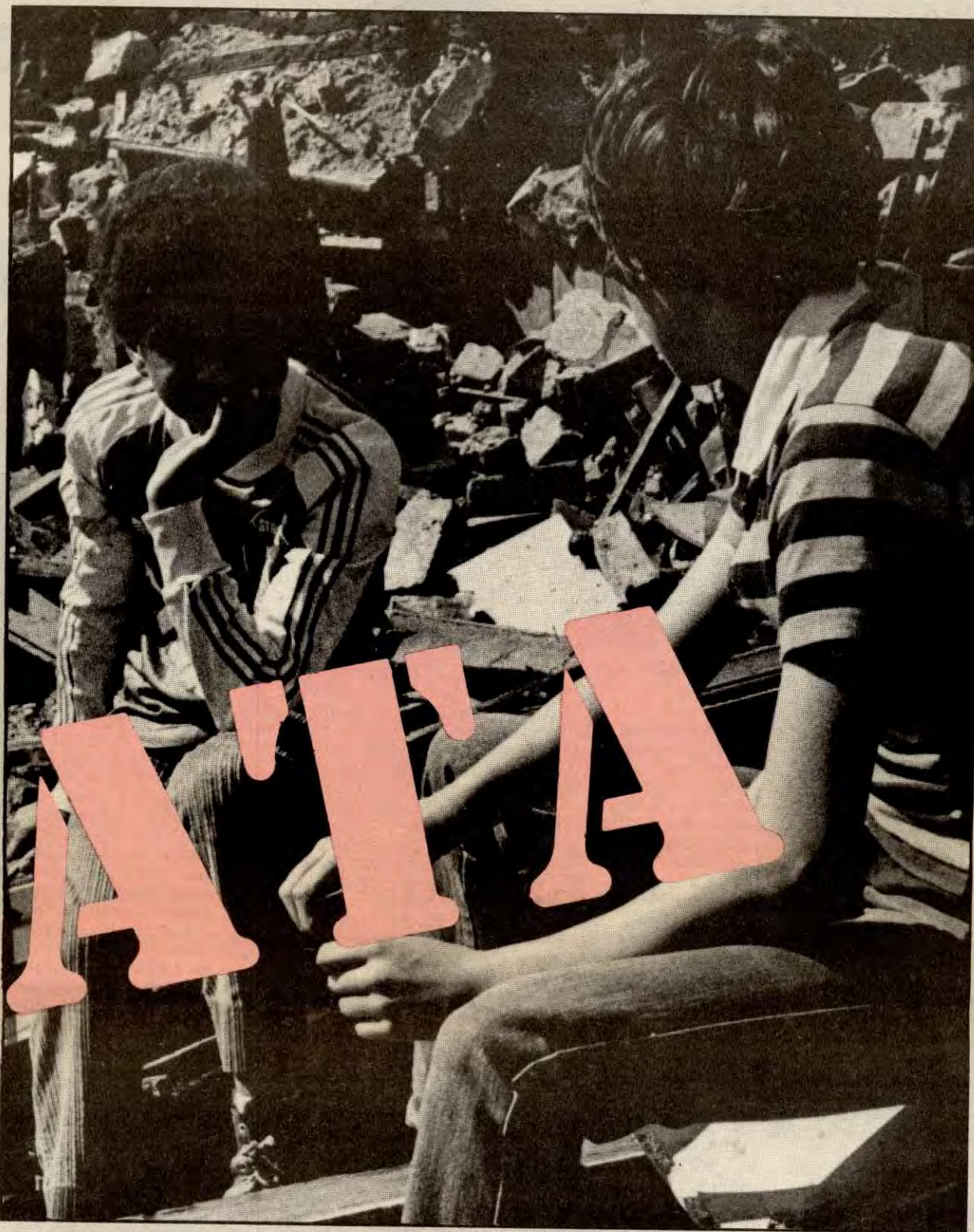

De engelske sosialdemokratene, Labour Party, prøver etter beste evne å gjøre spørsmålet om opprøyene til et stormløp mot Thatcher-regjeringa. Og det trengs nok. Men ei ny regjering, utgått av Labour, kan ikke forandre en tøddel på undertrykkinga.

Det ser ikke ut til at det i dag finnes politiske krefter som kan ta på seg oppgaven med å organisere ungdommen til en målretta kamp for sine interesser. Ulike venstregrupper gjør så godt de kan. Det samme gjør ungdomsorganisasjonen til de engelske sosialdemokratene. Men de klarer ikke å få det til.

En av årsakene til det, er at de har en grunnleggende feilaktig strategi for kampen. De tror at det er kampen mot politiet i Railton Road som er kampen. De overvurderer resultatene av det som skjer. Og det er jo klart at det ser jo svært så dramatisk ut når det står på.

Men skal det på sikt komme til større og mer avgjørende kamper mot den engelske statsmakta, må ungdommen organisere seg. Og politiske krefter til å gjøre det, finnes dessverre ikke på de britiske øyer i dag.

Ei gummikule i låret

Liverpool er ikke bare kjent som byen der The Beatles trådte sine barnesko. Joda, byen har sin Penny Lane, behørig udødeliggjort av John Lennon. Men det finnes en annen gate: Upper Parliament Street. Der ble en ung gutt nedkjørt og drept av en av politiets blå svartemarjaer i slutten av juli.

Dette markerer toppen av den bølge av opptøyer som har rast over de britiske øyer denne sommeren. Det var her i Toxteth, som bydelen heter, det hele startet, for så å bre seg til 12 byer over hele England. Det var i Liverpool Thatcher ble møtt av transparenter der det sto: «Stopp tory-vandalene», «Trekk politiet tilbake» og «Stopp politiets trakaseringer».

Det var hendelsene i Toxteth som fikk den konservative regjeringa til å tillate bruk av CS-gass, gummikuler og vannkanoner. Betjenter fra politiet i Liverpool ble sendt til Belfast i Nord-Irland, for å skaffe seg «know-how» i bruken av de nye hjelpemidlene.

Rute 80 hadde en samtale med to unge arbeidsløse i Toxteth. Paul Reily, 17 år og Eugene Brown som er 16. De er begge ferdig med skolen, og arbeidsløse.

—Vi er lei av å få bank. Politiet gjør livet surt for oss her i Toxteth. Se for eksempel på det som skjedde den natta opptøyene startet.

En ung svart gutt hadde tatt en motorsykel. Politiet prøvde å arrestere ham. På et øyeblikk samlet en stor gruppe ungdommer seg for å forhindre at han ble arrestert. Han unnslopp, men vanligvis blir vi dratt inn i en av de store blå Ford Transitene som politiet kjører rundt med. Og banka opp.

Jeg har en gang blitt dratt inn i en slik bil, sier Paul. Jeg kasta en stein etter en politibil, men jeg var ikke rask nok til å komme meg unna. Først banka de meg opp inne i bilen. Etterpå tok de meg med til politistasjonen og der ble jeg holdt ei uke. Uten at de varslet foreldrene mine om hvor jeg var hen.

—Men er det lov? Finnes det ikke regler om hvor lenge man kan holdes i varetekt uten dom?

—Det er mulig det finnes, men vi har ikke noen rettigheter likevel. Så og si alle ungdommer her i Toxteth har et eller annet på rullebladet, og da nytter det ikke å anmelde politiet for noe. Vi blir likevel ikke trodd.

Politiet bryr seg ikke om regler likevel. Ta for eksempel tåregassen og gummikulene. I avisene har det stått at slike midler bare skal brukes i ytterste nødsfall. Men her i Toxteth går politiet rundt med tåregass i en veske på skulderen, og de er ikke seine i å bruke det.

—Tilbake til den stjålne motorsykkelen. Er det ikke riktig at noen som har gjort noe galt, for eksempel stjålet en motorsykel, skal bli tatt og straffet?

—Jo, forsåvidt. Men politiet tar det ikke så alvorlig om de som blir tatt egentlig har gjort noe galt. Selv om du er over tjue år, og kan bevise det, kan du risikere at politiet drar deg ut av en pub og banker deg opp, med begrunnelsen at du ikke er gammel nok til å drikke øl.

—Så det er grunnen til at dere er med?

—Ja, vi har ikke noe å ta oss til. Det er enda verre å få jobb her i Liverpool, enn det er mange andre steder. Har du først gått ut av skolen og ikke fått deg jobb her i Toxteth, er du sjanseløs. Og det vi får i arbeidsløshetsstrygd er heller ikke mye å skryte av. Omtrent 17 pund i uka (200 norske kroner) er alt vi får. Og det er ikke mye når vi skal betale for oss hjemme og holde oss med klær.

—Men hvordan får de bøtelagte råd til å betale da. Politiet har jo gitt bøter på 200-250 pund?

—Du er nødt til å skaffe pengene. Hvis ikke kommer politiet hjem til foreldrene dine og tar med seg det som er av verdi. Kan de ikke det, forfølger de deg til du har pengene. Ingen slipper unna.

—Hva med rasisme. Du Paul er jo hvit, mens du Eugene er svart. Finnes det ikke motsetninger her i Toxteth?

—Det er fint lite. Opptøyene er vi sammen om alle ungdommene her, både de svarte og de hvite. Ja, til og ned nazistene, National Front, er med i kampen mot politiet.

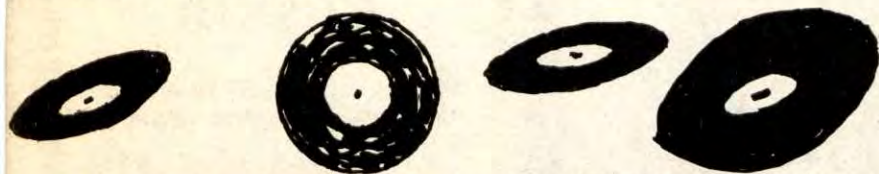
—Hvordan får dere det til å rime? Nazistene er jo for at de svarte skal sendes ut av landet. Hvordan kan dere slåss sammen med dem?

—Hit tør ikke nazistene komme med sin propaganda. Da ville de fått juling. Men når de kommer ned hit og slåss sammen med oss mot politiet er det greit for oss.

—Nå har det jo vært stille her noen dager. Er det slutt på opptøyene for denne gang?

—Foreløpig er det nok det. Grunnen er at det er altfor mye politi her nå. De har importert politi fra flere andre steder. Blant annet kom det en busslast av dem fra Wales. Så snart de har reist hjem igjen, kommer det nok til å blusse opp igjen.

(Paul og Eugene fikk sørgelig rett. En drosjesjåfør fortalte at det var blitt solgt mye bensin til kriminelle den siste tida. De pleier å dele ut bensin til ungdommen, slik at de sjøl kan robbe butikker i kampens hete. Uka etter at vi reiste fra Liverpool ble altså en ung gutt drept på Upper Parliament Street).

Lort og kanel otto

ASFALT

ASFALT er ei rogalandsgruppe som spiller i den trauste pop-stilen. Musikken er moderne engelsk rock med tydelig soulpreg, med ett bra blueskutt.

Besetninga er bass, gitar, slagverk og orgel. Tor Salomonsen spiller orgel og har lagd all teksten, og bortsett fra to kutt, alle melodiene også. Bra gjort å holde standarden såpass høy på en hel LP. Familien Salomonsen har også tatt på seg skylda for design og lay-out og coverfotos, men musikken er bedre enn coveret.

Teksten er skrivi bak på omslaget, og dreier seg hovedsaklig om kjærlighet, frustrert samliv med et snev av samfunnskritikk. Musikken ligger på det jamne, men tekstene er bra, tildels svært bra. Framheves bør «Krig og fred», «Anenkvert år», og «Takk skal du ha». Noen melodier stikker seg ut. «Se på han», og «Du skal få svar» og «Anenkvert år» er etter min mening de beste. «Jenny er ei bra blueslåt.»

Vaskeseddelen sier at musikken er «enkel dansbar ROCK og SOUL». For dem som synes dette er «Deres» musikk, er nok plata å anbefale, ikke

minst fordi den ikke får skrukker på ryggen av teksten. Noen får hetta når de ser at plata er utgitt på MAI, men tekstene bærer ikke preg av kampsanger. Teknisk er også kvaliteten høy. Alt synges på Stavangerdialekt, gyselig bra, altså.

otto

Asfalt:
«Har du hørt det verre»
MAI 8105

Square Wave

Square Wave er tre karer som spiller hard rock i engelsk stil i tett driv. Gutta er dyktige på instrumentene, men sangen er ikke like bra. De har engelske tekster og det jeg fikk med meg av dem vekket ikke interessen for å få norsk oversettelse. Men som sagt, Square Wave spiller drivende rock og den tekniske kvaliteten på plata er bra. Skiva er innspilt i Kristiansand, så jeg tar ein tjangs og tipper at gruppa også er fra det distriktet.

otto

Square Wave:
Singel
IK-Music
IK 1012

Kent Krutt og Rekruttene

Kent Krutt og Rekruttene har ikke eksplodert enda, men lunta brenner. Smellet blir ikke så verst etter denne plata å dømme. Det er jazz-inspirert rock som domineres av en dødsbra altsax. Kompet er ganske tett, men ensformig. Besetninga er gitarer, bass, trommer, bongotrommer og vaskebrett (solid nr. 2). Vaskebrettet må nok stemmes.

Beste kutt på EP'n er «Gutta i røyken» som handler om problemene Kent og gutta har med å holde på imagen hjemme i Elverum. «På tryne i myra» er en lettfotet instrumentalt. Baksida snakker vi ikke om.

Nok ei sviske fra Reiten Rekkårds, Elverums største plateselskap.

otto

Kent Krutt og Rekruttene:
«På tryne i myra»
RRS-03-81
Reiten Rekkårds
Boks 1292, Vestad, 2401 Elverum

Feber

Feber med pulsen på topp. Syllingpønkera har slått til. I området rundt Norol'n kan de ikke henta mye til det de har lagd. Jævla bra aggressiv pønk, fort og rett på. Innspillinga i samme gata, råtten lyd og mye skriking. Attpå til var det skeivt høl i vinylflisa.

Det beste kuttet på EP'n er «Full kontroll» og «Stimulans», mens «Krig» har den beste teksten. Den handler om angsten for å bli blåst i fillebiter av atombomben.

«Hvem vil ha full kontroll? Hvem vil ha alt å si?»: At jeg har «full kontroll» i platehaugen min, har alt å si for meg.

otto

Feber:
Tempererte Plater
TPS 0001
Gunnar Nuven
3410 Sylling

Kreegah

Jukan, jungelens sønn er gruppas høye beskytter. «Kreegah»!! er kampropp til Jukan og gruppa har tatt det til navn for å ære jungelens hersker.

Det er lite på plata som minner om jungel, det må i så fall være storbyjungel. To kutt på plata er rock med nyveivpreg, og to ska-låter. Sounden er hard og flat og jentene synger med rå, sterke stemmer. Folka som spiller (6 stykker) har bakgrunn fra viser til jazz. Kjersti Martinsen og Ruth Eckhoff er med. Noen vil sikkert huske dem fra Amtmandens Døtre, men ingenting på plata minner om det.

Det beste kuttet er etter min smak «Svart natt», en nyveivlåt med temmelig dyster tekst. Dyster er også teksten på «Strontium 90». Den handler om radioaktivt avfall. Skainspirert med en gnel-drende vokalist. «Impotent» er også en ska. Teksten handler mest om den typen som prater høyest og mest, og er mest fram-på, for å dekke over at han er lite tess. «Distre» er sånn midt på treet, så den glemmer vi.

Dersom ikke «Kreegah» har gått dukken på grunn av gjeld, kommer det nok en ny bra skive. I

mellomtiden kan du jo høre på denne. Gjør det. (OBS: last news: Kreegah har gått dukken.)

Kreegah:
«Kreegah»
Blått Øre
BØ 8101

Skvisa Kvise

The God, The Genius and The French Fisherman er tre kremgutter fra Solør, Solørs svar på Elvis Costello. Til sammen er de tre Skvisa Kvise, rockegruppe fra Utkantnereg.

To av kutt på plata er prega av Elvis Costello, mens de to på B-siden er mer ubestemmelig rock. Tekstene på plata er ironiske og tar opp video, vellykka ungdommer og hysteriske ukebladlesere. De to Costello-inspirerte låtene er de beste på skiva. Musikken ligger på det jamne, tekstene noe over, men dersom Skvisa Kvise har like bra sans for salg, som PR for seg sjøl, får plata bein å gå på. Før du aner det har du kjøpt den.

otto

Skvisa Kvise:
«Tears of broken hearts»
Luguber Lyd
LL 81/01

ELO

«Av jord er du kommet...»

La deg ikke forlede av at «Time» for øyeblikket topper VG-lista! Electric Light Orchestra har nemlig lagd ei utrolig dårlig plate. Uten et eneste ly-spunkt!

ELO har egentlig ikke skapt noe siden «One World Record», og det begynner å bli et halvt tiår

tilbake i tida. I 1981 er Jeff Lynne så utbrent at det er en plage å høre på. Nå er det så mye klisjeer — bare klisjeer — at «Frem fra glemselen 12» står fram som reine eksperimentet i forhold.

Noen har gitt ELO det råd å bytte produsent. Etter min mening kan det i dette tilfelle ikke være innsatsen verdt å forsøke å redde pasienten. Det trengs rett og slett aktiv dødshjelp. Siste verset er sunget. Hvil deg, borger... Eller, forresten: kløpp håret og kom i arbe! A.R.

Electric Light Orchestra
Time
Jet Records

Al Jarreau

Al Jarreau på stedet hvil

Al Jarreaus forrige LP, «This Time», markerte et veiskille for hans vedkommende. Reine oppvisninger i stemmebruk som grensa mot vokal-orgier, måtte vike for et noe safe-opplegg: gode iørefallende melodier framført på en noe mer tradisjonell måte, der Jarreau først

og fremst er sanger og ikke prøver å illudere all verdens instrumenter. «Kommersialiseringa» var for hans vedkommende et framskritt. Al Jarreau kom som lyn fra klar himmel for fire fem år siden, svevde en stund i et noe eksperimentelt vakuum får så å finne en plattform med «This Time».

Her har han kasta anker og tar bare ytterst sjelden svispturer ut på ukjent farvann. Likte du «This Time» kan du trykt handle inn «Breakin' Away». Du får de samme musikerne og helt identiske arrangementer. Den eneste forskjellen ser ut til å være at Steve Gadd (sist med Paul Simon) nå bare har lagt fra seg stikkene på ett spor, ingen

overraskelse etter de greiene han presterte på «Spain»! Al Jarreau forsøker seg forresten på noe liknende denne gangen med Dave Brubecks klassiker Blue Rondo A La Turk. Brubeck gjør seg desidert ikke så godt i Jarreaus klesdrakt som Chick Corea gjorde. Der Brubeck fyker letthendt over pianoet i et forrykende tempo, høres Al Jarreau bare masete ut. Og så den fæle syntheziseren som skal legges på i utide!

Tittelsporet er foruten Jarreau, signert Tom Canning og Jay Graydon. Hadde jeg ikke sett det sjøl, skulle jeg satt en tier på at James Pankow hadde en finger med i spillet. Denne visa er så tvers

igjennom Chicago'sk som den kan få blitt. Det samme slepende komp'et, falsettsang og markant blåserarrangement. Jeg nevner dette fordi det er et gjennomgående trekk ved hele albumet. Påvirkninga fra Steeley Dan er for eksempel påfallende, alt er bare blitt glattere. Al Jarreau blir mindre og mindre spesiell, for å mengse seg med hopen av «gode vokalist», —og det var vel ikke meninga? A.R.

Al Jarreau:
Breakin' Away
Warner Bros. Records

Sjekking

Det er ei bok som river! Brutalt og skånseløst røsker Holter vekk alle romantiske og tåkete forestillinger om forholda mellom kjønnene og pardannelse i heterofil kjærlighet. Gjennom vitenskapelige studier på sjekkesteder og intervjuer har Holter, med grunnlag i vestlig attraksjonsforskning og ved hjelp av feministisk og marxistisk teori, levert en overbevisende analyse av det han kaller kjønnsmarkedet.

De første kapitlene beskriver tilnærmingsteknikkene og metodene: fra de innledende blikkene og kodespråk, til den endelige handelen. Ja, nettopp: *Handelen*. Holter bruker konsekvent ord og uttrykk fra den marxistiske økonomien.

Slik tvinger han leseren til hele tida å forstå konsekvensen av kjønnsmarkedet nettopp er et marked. Jenta er et kjønnsobjekt, en vare med bytteverdi på markedet. Bytteverdien får uttrykk i attraktivitet. Gutten er også attraktiv og har bytteverdi, men i motsetning til jenta, tilbyr han ikke seg sjøl. Når jenta sier ja, er det guttens bytteverdi som får uttrykk i jentas person. —Den ene varens bytteverdi får sitt uttrykk i den andre varens bruksverdi (side 43).

På den måten går Holter forskende fra trinn til trinn oppover hele sjekketrappen. Innimellom er det lagt inn situasjonsbeskrivelser fra det til-

svarende trinnet, fra et sjekkested, hjemme eller ute.

Han beskriver ulike sjekke-taktikk, atmosfæren på do, dansens funksjon, problemet med venner og sjekking, gjengen, taperne, spandering («kjøp trekkes åpent inn i bildet: Kvinnen blir indirekte verdsatt i penger...», side 107), ennattskontakter, og jakten på pen»:

«Pen er kjønnsmerkets store gåte og gap mellom kjønnene. Her rår ikke lenger bare småhandel, der den enes attraktivitet er den andres lik, der posisjonene mellom kjønnene kan byttes om — Per lik Kari, Kari lik Per. Per peker mot kjøp og salg, ikke bare enkelt bytte, og stillingen som kjøper og selger kan ikke snus om» (side 119).

«Pen er en vare som skiller seg fra alle andre på kjønnsmarkedet. Forbindelsen mellom pen og guttenes forskjellige tilbud skiller seg fra de tilfældighetene som vi så i den enkle byttehandelen. Pen er kjønnsmerkets pengeform, en bløt valuta» (side 131-132).

Videre drøfter boka forelskelse og parforholdet: «kjønnsmarkedet ender i bytte av rettigheter mellom partene. Byttet får form av en kontakt, og fra nå av utvaksler partene ogder og aktiviteter seg i mellom. Forhandlingene med tanke på bytte av

rettigheter er avsluttet, —de to er Sammen (side 168)».

Til slutt i boka har Holter tatt med en bakgrunnsdel på 53 sider —«Kjønn som makt» — som tar opp patriarkatets stilling og årsakene til at undertrykking av kvinner ikke vil forsvinne i dagens samfunn, og 8 sider med kilder og henvisninger.

Som jeg åpna med, er dette ei bok som virkelig river. Den graver djupt ned i en dominerende del av livet vårt, og blottstiller de mekanismene og økonomiske lovene som hersker der.

Boka er langt mer enn det som utløste skilsmisdebatten i aivsa Klassekampen. De følelsesladde utbruddene mot Holter viser bare hvordan han på materialistisk vis har greid å trå folk pinlig nære innpå livet.

Men sjokkerende tyngde og klarhet viser han hvordan vi viljeløst lar oss bli en del av kjønnsmarkedet og ukritisk bruker — og lar oss bruke av — det markedets egne mekanismer.

Trass i et til tider vanskelig, akademisk språk, vil jeg på det heiteste anbefale «Sjekking». Noe mer bevisstgjørende har ikke jeg lest det siste året.

Anders Austskog

Øystein Gullvåg Holter:
Sjekking, kjærlighet og kjønnsmarked
260 sider
Pax Forlag 1981

NILS HOLMBERG ER DØD

En av den kommunistiske bevegelsens største skikkelser har gått bort. Rød Ungdom i Norge hedrer hans minne, og ungdomsforbundet sendte kondolansetelegram til hans begravelse 14. august i Göteborg.

Nils Holmberg ble tidlig i ungdommen med i Sveriges Kommunistiske Ungdomsforbund. I 1924 ble han med i SKP. Han var meget aktiv i SKU og ble valgt inn i distriktsledelsen for de kommunistiske ungdomslagene i Stockholm.

Da Tyskland angrep Sovjet i 1941 ble Nils Holmberg sendt i militær arbeidsleir. Men han slapp ut, og i 1944 ble han valgt til riksdagen i Sverige. I 1950 gikk Nils Holmberg i åpen opposisjon mot revisjonismen i partiledelsen, og han sluttet som partiansatt samme året.

På SKPs kongress i 1957 gikk han etter eget ønske ut av partiledelsen. Etter et besøk i Sovjet på denne tiden tok han mer og mer avstand fra utviklinga i dette landet. I 1959 dro han til Kina for å arbeide med oversettelse av billedmagasinet Kina til svensk. Han sier selv at Kina var anderledes enn Sovjet. Tendenser til byråkrati fantes, men partiet førte en systematisk kampanje mot de byråkratiske tendensene. Og under oppholdet i Kina vokste forståelsen for at Sovjet ikke lenger var noe sosialistisk land.

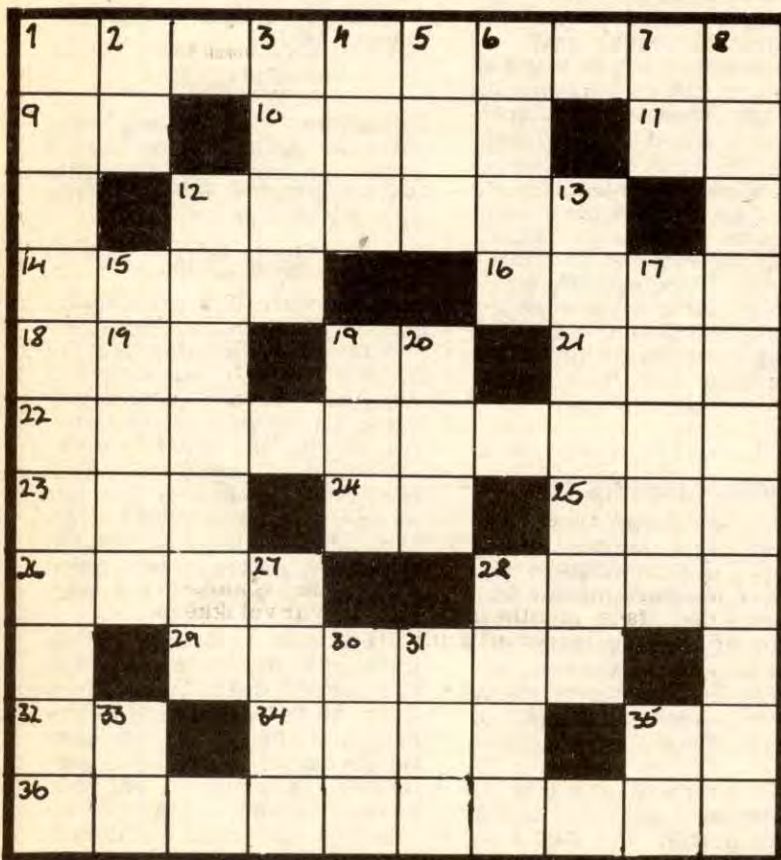
Nils Holmberg ble gjenvalgt til SKPs partiledelse både i 1976 og i 1980. Helt til det siste deltok Holmberg i debatten i Sverige og sto da, som tidligere, i spissen for å forsvare marxismen-leninismen.

Nils Holmberg har vært en viktig inspirator for den norske ml-bevegelsen. Han har vært her og holdt taler, hans bøker har blitt flittig lest. Sverige var det første landet som greide å bygge en marxist-leninistisk bevegelse. Den svenske ml-bevegelsen var lenge den sterkeste i Norden. Spesielt i kampen mot den sovjetiske ekspansjonismen har vi lært mye av svenskene. I alle disse sakene sto Nils Holmberg i første rekke.

Nils Holmberg var et stort menneske og en stor kommunist. Hans liv forteller om hele den kommunistiske bevegelsens historie. Fra tida etter den første verdenskrigen da partiene vokste i antall og betydning, til degenereringa på 50-tallet og fram mot dannelsen av nye partier på begynnelsen av 70-tallet, sto Nils Holmberg i spissen for en riktig politisk linje. Han så tidligere enn de fleste farene ved revisjonismen og byråkratiseringen. Og i metode var han vitenskapelig og systematisk.

Norske revolusjonære hedrer hans minne ved å fortsette kampen.

Bjørn Gulv Braanen

Kryssord I

VANNRETT

- Sommerforlystelse
- Reklame
- Kursgevinst
- Fortalte
- Båten
- Urolig land
- Terning
- Arbeidsgiverorganisasjon
- Etterskrift
- Søkes
- Smårolling
- Kabelfabrikant
- Brutal
- Måned
- Lag
- Adelsmann
- Korrodert
- Artikkel
- Dyr
- Ordne
- Skuespill av Nordahl Grieg

LODDRETT

- Amerikansk rockestjerne
- Treslag
- Kar
- Tidligere norsk fotomodell
- Formuende
- Deksel
- Dessert
- Dominerer Azania
- Oppbevaringssted for krydder
- Maskin
- Kan kua
- Person fra byen
- Guttenavn
- Fortelle framtida
- Bygge
- Tysk elv
- Øyner
- Preposisjon
- Drikk
- Slagsted

Løsning må sendes til redaksjonen innen 15. oktober. Første uttrukne riktige svar får ett års abonnement på Rute 80. Adresse: Rute 80, Postboks 4702, Sofienberg, Oslo 5. Og merk konvolutten: Kryssord.

Gratulerer

Gratulerer, dere 120 000 norske skoleungdommer som med stort flertall har bestemt at årets Operasjon Dagsverk skal gå til Afghanistan. Gratulerer, fordi dere skal samle inn penger til et tappert folk som motsetter seg en aggressiv supermakt. Men gratulerer, først og fremst fordi dere viser at norske skoleelever er mer våkne for hva som skjer i denne urolige verden enn mange politikere som er valgt til å ivareta folkets interesser.

I dag er det mange vestlige politikere i ferd med å glemme Afghanistan. I norske aviser skrives det lite om dette folket som reiser seg mot den sovjetiske okkupasjonsmakten.

Hvis den afghanske motstandskampen druknes i taushet, vil dette være den viktigste seieren Bresjnev og lederne i Moskva kan innkassere. Kreml vil få bevis for at ingen i Vesten legger hindringer i veien for Sovjetiske invasjoner. På denne måten fungerer tausheten omkring Afghanistan som en oppmuntring til videre sovjetisk ekspansjon.

Før den annen verdenskrig støttet Hitler og Mussolini Franco-fascismens angrep på den lovlige spanske republikken. Vestmaktene støttet ikke det spanske folkets kamp for frihet. For Hitler var Spania generalprøven. Det spanske folkets kamp ble knust av tyske bombefly. En annen politikk fra Vestmaktene kunne ha stoppet Hitler. Afghanistan kan være Bresjnevs generalprøve!

Operasjon Dagsverk må være startskuddet for et mer offensivt solidaritetsarbeid for det afghanske folket. Vietnamkrigen ble en vekker for store ungdomsgrupper i Norge. Nå er det Sovjet som truer verdensfreden. Solidaritetsarbeidet for Afghanistan må skyte fart!

Bjørn Branner

STOPP SOVJET

STØTT AFGHANISTAN

Litt om Afghani­stans historie

Fra midten av det 17. århundret har Afghanistan vært kongedømme. Landet ligger midt i handelsveien mellom Europa og Østen. Både britene og russerne har gjennom tidene vist stor interesse for dette området.

Ved midten av 1700-tallet ble afghanerhøvdingen Ahmed Sjah konge (emir) i Afghanistan og grunnet Duranni-dynastiet. Han må regnes som

grunnleggeren av den afghanske nasjonalstat.

Etter hans død i 1773, ble det indre stridigheter mellom klanhøvdingene og britene fikk påskudd til å blande seg inn. De følte sine interesser i India truet av Russlands ekspansjon og gjorde flere forsøk på å få kontroll over området. Dette ble britenes mest mislykkede koloni-felttog.

Helt fram til 1907 kjempet Russland og Storbritania om kontrollen over Afghanistan. Da inngikk de en avtale som innebar at Russland anerkjente Afghanistan som britisk interesseområde.

Amanullah, emir 1919-29, be-

nyttet seg av at britene hadde problemer i India, og oppnådde å få Afghanistan anerkjent som selvstendig stat. Han ville reformere og modernisere sitt tilbakestående land. Dette vakte så stor motstand blant de eldre stammehøvdingene, og det ortodokse muhammedanske presteskapet, at Amanullah måtte abdisere og forlate landet.

I 1933 besteg Zahir Sjah tronen og Afghanistan ble et konstitusjonelt kongedømme med en nasjonalforsamling. Forbudet mot politiske reformer ble imidlertid oppretholdt.

Under den annen verdenskrig var Afghanistan nøytralt, men ble presset til å utvise alle tyskere og italienere. Etter krigen lå makten lenge i hendene på noen av Zahirs slektninger. Mest innflytelse hadde general Sordar Mohammed Daud. Han var regjeringssjef med så godt som diktatorisk makt i tiden 1953-63. Han førte en pro-sovjetisk og anti-pakistansk politikk. Kong Zahir styrket etter hvert sin stilling og innkalte i 1964 en grunnlovgivende forsamling som gav landet en ny og mer demokratisk forfatning.

Monarkiet blir oppløst

I 1973 styrket general Daud kong Zahir, oppløste monarkiet

og lot seg utrope til president.

Sovjet hadde et godt forhold til kongen, men dette bedret seg ytterligere under Daud. Det økonomiske samkvemet ble mer omfattende, og en stor kontingent russiske rådgivere ble sendt inn i landet. Utenrikspolitisk førte Daud en alliansefri linje med helning mot Sovjet. Men forholdene endret seg. I tida før kuppet i 1978, ble antallet sovjetiske rådgivere skåret ned. Daud innledet et samarbeid med Irans sikkerhetspoliti, Savak, for å avsløre sovjetiske agenter i hæren. Dette viser at Sovjet etter hvert må ha blitt misfornøyd med Dauds politikk.

Moskva-partier gjør kupp

I 1978 kom Taraki til makten ved et kupp. Moskva-partiet stormet presidentpalasset med støtte fra hæravdelingene. Sovjet var de første som anerkjente regimet, og i desember 1978 ble det inngått en vennskapsavtale. Det kom en stadig større strøm av sovjetiske militære og sivile rådgivere til Afghanistan.

Etter kuppet var det et altomfattende kaos i landet. Moskva-partiet var delt i to. Skuddveksling var den vanlige

debattmåten mellom de to fraksjonene. Befolkningen var imot regjeringen, og den kontrollerte bare byene og de viktigste veiene.

Nytt kupp

Situasjonen ble ikke noe bedre etter at Amin gjorde kupp i 1979. Urolighetene fortsatte. Amin begynte å føre en mer nasjonalistisk politikk.

Sovjet går inn

26. desember 1979 gikk Sovjet inn i Afghanistan. Bresjnev hevdet å handle etter bud om hjelp fra Afghanistan. Ett ledd i «hjelpen» var å avsette regjeringen og drepe regjeringssjefen. Sovjet har sendt tusenvis av soldater som prøver å få kontrollen i landet, og tusenvis av embedsmenn som har overtatt administrasjonen. Afgha-nerne er redusert til annenrangs innbyggere i sitt eget land.

I Pakistan og Iran er det nå om lag fire millioner afghanske flyktninger. Det er over en fjerdedel av befolkninga. Motstanden i Afghanistan lever imidlertid, og Sovjet kontrollerer bare de store byene, og de viktigste veiene. På landsbygda og i noen mindre byer, er det motstandsbevegelsene som rår.

Sovjets vei mot det Indiske hav

Sovjet gikk inn i Afghanistan fordi de var redde for å miste kontrollen over landet. De var nok også redde for at urolighetene i Afghanistan og Iran skulle spre seg over grensa til de muslimske områdene i Sovjet. Dette ga Sovjet grunn til å gripe inn raskt, men var langt fra den eneste grunnen til invasjonen.

Afghanistan er et underutvikla land, men rikt fra naturens side.

I «Komosmolskaya Pravda», som er avisa til det kommunistiske ungdomsforbundet i Sovjet, blir det sagt at Afghanistan har rike oljeforekomster. Jernmalforekomstene i Bamiayan-provinsen blir betegnet som verdens største og det samme sies også om lagrene med smaragder. Dessuten finnes det «store» kopperforekomster som Sovjet vil «hjelpe» til med å utvinne.

I en rapport fra Verdensbanken som ble offentliggjort i 1978, blir det slått fast at Afghanistan har 100 millioner tonn, oppdagede kullreserver, og i tillegg anslår Verdensbanken de uoppdagede kullforekomstene til å være om lag fire ganger så mye.

Afghanistan eksporterer også store mengder med gass til Sovjet for å fylle det økende energibehovet i sovjetisk Sentral-Asia.

Veien til havet

I løpet av de siste ti åra har Sovjet bygget opp verdens stør-

ste og mest moderne marine, men de mangler stabile basehavneområder for å kunne dra den fulle nytte av den. Gjennom Afghanistan og Baluchistan (provins i Pakistan og Iran) er det bare drøye 500 kilometer til det indiske hav.

Hvis Sovjet klarer å skaffe seg baser i dette området, vil de kunne kontrollere oljetilførselen til Vest-Europa, USA og Japan. Hele 60% av oljen til Vest-Europa, 90% av Japans, 20% av USAs og 75% av Sør-Afrikas olje kommer fra dette området. Det er helt klart at en mulig blokkering av oljetilførselen herfra vil bety et strupetak på Vesten.

Ved siden av oljen i den Perisiske gulf er det også andre råvarer som blir tilgjengelig gjennom baser i det Indiske hav.

I det sørlige Afrika er noen av verdens viktigste mineralforekomster. Over 90% av verdens forsyninger med krom – livsviktig for bl.a. flyindustrien, finnes i Sør-Afrika og Zimbabwe. Det finnes også andre viktige mineraler og råvarer i dette området.

Verdensherredømme

Sovjet vil ha en nyoppdeling av verden for å få større områder mens USA ønsker å beholde det de har, et status quo. Likheten med Tyskland før den andre verdenskrigen ligger ganske oppe i dagen.

Okkupasjonen av Afghanistan fører seg derfor inn i rekken av Sovjets streben etter å skaffe seg militære støttepunkter i kampen om verdensherredømmet.

For å forstå Sovjets ekspansjonistiske behov kan det nevnes at Sovjet i dag har over 20% av verdens industriproduksjon, men bare 4% av verdens handel.

Sovjet har i forhold til andre imperialistiske land en forholdsvis kort tradisjon inne «faget» (i nyere tid).

Fredsarbeid

Det viktigste fredsarbeidet vi kan drive i dag, er derfor støtte- og solidaritetsarbeid til dem som kjemper mot Sovjets ekspansjonisme. Det er helt klart at Sovjet møter adskillig større motstand i Afghanistan, enn de hadde ventet på forhånd. Denne motstanden bidrar til å utsette eller kanskje forhindre videre sovjetisk ekspansjon.

Invasjonen i Afghanistan er derfor noe langt mer enn, slik noen hevder, et tragisk og isolert tilfelle.

Opprettet Afghanistankomité på skolen din

Denne oppfordringa kommer fra Pål Hougen, sekretær for Afghanistankomitéen. Rute 80 ba ham fortelle om Afghanistankomitéens arbeid:

Vi gjør i hovedsak to ting. Det ene er at vi driver opplysning om Afghanistan og krigen der. Da må vi først opplyse oss selv. Afghanistan er et viktig trekk i verdensbildet. Media reagerer som om krigen fant sted i fjor, og som om Afghanistan er et okkupert land. Sannheten er at Afghanistan langt fra er okkupert. Mesteparten av landet er lokalstyrt, og krigen pågår fortsatt. Vi bringer informasjon om hva slags land Afghanistan egentlig er. Historie og levemåte viser at det er et sårbart land.

Det andre vi gjør er at vi samler inn hjelp i form av penger. Vi ønsker først og fremst å hjelpe inne i Afghanistan. Noe går

til medisinsk hjelp, blant annet små feltklinikker. Ofte på steder der det ikke har vært noen klinikk i det hele tatt før. Det finnes ikke noe «Mash» eller noe vanlig helsestell i Afghanistan. Derfor dør mange, mange flere av de sårede både blant sivile og kjempende, enn det pleier å gjøre i en krig.

Afghanistankomiteen gir også støtte til geriljaen. Vi har for eksempel har kontakt med den eneste kvinnefrigjøringsorganisasjonen som finnes i landet. De fikk hjelp til et nytt trykkeri.

Operasjon Dagsverk-prosjektet tror jeg kan være med på å normalisere livet for barna i flyktingeleirene. Afghanske barn er vanligvis svært livlige, men i flyktingeleirene var det lite lek å se i forhold til antallet barn.

Afghanistankomitéen har som eneste parole: Sovjet ut av Afghanistan.

Du kan få informasjonsmateriell og hjelp til å danne komité ved å kontakte en lokalkomité eller ved å skrive til Afghanistankomitéens sekretariat, Postboks 1773, Vika, Oslo 1

Pål Hougen, sekretær for Afghanistankomitéen i Norge. (Foto: kis).

Operasjon Dagsverk til

afghanske flyktninger

Petter Færevåg, medlem av sentralstyret og Operasjon Dagsverkansvarlig i YLI, var i Pakistan sammen med tre representanter fra NGS i sommer. Formålet med turen, var å gjøre avtaler med de som skal gjennomføre årets Operasjon Dagsverkprosjekt. Dessuten skaffet de informasjon om forholdene for de afghanske flyktningene i Pakistan.

Petter Færevåg forteller til Rute 80:

—Vi var med rundt til flyktningleirene og delte ut skolemateriell: tavler, kritt, rissepenner, papir og vannkrukker.

—Vannkrukker?

—Ja, det var en viktig del av skolemateriellet. Å oppbevare vann på skolene var et problem. Du må ha vann når temperaturen er oppe i 40–45 grader. Skolene begynte i seks-sjutida om morgenen. Som oftest sluttet de klokka ni. seinest klokka ti, på grunn av varmen.

I flyktningleirene

—Hvordan var situasjonen for de afghanske flyktningene i leirene?

—Mat var stort sett ikke noe problem, mens vannet var det. Det vannet de hadde var møkkete. Å grave brønner betydde enorme investeringer, uten at de kunne være sikre på resultatet. Husrom var også et problem. Det var vanskelig og dyrt å få tak i materialer til tak på leirhusene, og det fantes ikke nok telt.

—Hvordan var forholdet mellom flyktningene, og folk som bodde i området fra før?

—Grensa mellom Afghanistan og Pakistan er en gammel kolonigrense. Når afghanerne kommer over grensa til den pakistanske North-West Frontier provinsen, treffer de folk med samme avstamning, språk og kultur som dem selv. Derfor har forholdet mellom flyktningene og den pakistanske befolkninga vært bra. Men det kan bli problemer i framtida. Belastninga på jorda blir så stor at det er fare for fullstendig uttøring av området.

—Hvilke problemer syntes flyktningene selv var størst?

—Hvis du spurte dem om hva som var det viktigste problemet i leiren, svarte de: «at russerne er i Afghanistan». Og hvis du spurte om hva slags hjelp de trengte, svarte de: «våpen eller noe annet inne i Afghanistan». Hvis vi absolutt ville hjelpe i flyktningleirene, kunne vi selvfølgelig få lov til det. Men det var det de syntes de trengte minst.

—Fikk du vite noe om situasjonen inne i Afghanistan?

—Vi snakket med noen som akkurat kom fra Afghanistan. De fortalte at russerne har kontrollen om dagen når det er lyst. Om natta er det geriljaen som rår, også i Kabul, hovedstaden.

Krigen

Afghanerne er sterke nok til å sperre alle Sovjets viktigste forsyningslinjer, men de klarer ikke å holde på disse erobringene. Til det har de for lite tyngre militært utstyr. Folk vi møtte var bekymret fordi situasjonen virker ganske fastlåst.

—Hvordan fører Sovjet krigen?

—De kommer til en landsby en dag med tanks og helikoptere, og raserer og myrder alt de ser. Tre dager etterpå kommer de tilbake med fly og tar restene. De bomber også avlingene. På den måten driver de en systematisk utsulting og utrydding av afghanerne. I Pakistan besøkte vi et par sykehus, og så folk som var skadet i kamp. De tenkte bare på å bli lappet sammen så fort som mulig, for å komme seg inn i landet igjen og sloss.

Men det er bare de lettest skadde som kommer seg til Pakistan. De regner med at 80% av de sårede døde underveis.

Vi så det ikke selv, men vi så blider av, og hørte om tilfeller der Sovjet har brukt napalm.

—Var flyktningene og pakistannerne i området redde for at Sovjet skulle fortsette over grensa til dem?

—Sovjet og aggresjonspolitikken deres er fullstendig avslørt blant folk i dette området. Da vi var i Quetta, en by like ved grensa til Afghanistan, tok folk der fram kartet og viste oss hvilken rute russerne ville ta for å komme til havet og oljefeltene ved den persiske bukt. Det var ikke spørsmål og russerne ville komme, men når.

IRAN

AFGHANISTAN

17. mill. innbyggere

invadert

27. desember

1979

85 000 sovjetiske

soldater

PAKISTAN

2½ mill.

flyktninger

Det er over 2 millioner afghanske flyktninger i Pakistan. De er fordelt på 40 leire i provinsen Baluchistan og 200 leire i North West Frontier-provinsen.

Bare én prosent av flyktningene som er i skolepliktig alder, går i dag på skole.

Inter Aid Committee (en sammenslutning av de kristne kirkene i Pakistan) skal

stå for gjennomføringen av Operasjon Dagsverkprosjektet. De skal sette opp og drive grunnskoler, videregående skoler og noe yrkesutdanning.

Undervisningen skal foregå i leirhus, som flyktningene selv bygger, eller i telt. Lærerne er afghanere som underviser på morsmålet.

Petter Færevåg i Pakistan

Har du lyst til å vite mer om internasjonal politikk etter arbeidet med

OPERASJON DAGSVERK TIL AFGHANISTAN?
Ta kontakt med Rød Ungdom.

----- Klipp ut, og send inn: -----

- Send meg flere opplysninger om Rød Ungdom.
 Jeg vil bli medlem av Rød Ungdom.

Navn:

Adresse:

Postnr/sted:

Skole/klasse:

Sendes til: Rød Ungdom, Pb.: 610, Sentrum, Oslo 1.

Islam

Islam begrenser seg ikke til et personlig forhold til Gud. Den inneholder et sett av lover og regler for alle sider av livet, også politikk.

Sunna og shia

Det er i dag et utall retninger innen islam. To hovedretninger skiller seg ut. Den retningen som er størst kaller seg sunna (rettroende). Den viktigste mindretallsretningen heter shia (sjiittene). Shia som er sterkest i Iran (Khomeini), står for at statsleder skal være rettlærd i forhold til religionen. I Afghanistan er det 80 prosent sunna og 18 prosent shia. Dette betyr blant annet at det muslimske Afghanistan ikke blir likt det muslimske Iran.

Hindrer Islam utviklinga?

Det blir ofte hevdet at islam hindrer og har hindret utviklinga og moderniseringa i Afghanistan.

Den palestinske frigjøringsorganisasjonen, PLO, og den eritreiske frigjøringsorganisasjonen, ELF, er to av flere eksempler på at muslimer sloss for sjøl å styre utviklinga i landet sitt, ikke for å hindre den.

De viktigste hindringene for Afghanistan ligger i landets topografi, og de stadig tilbakevendende krigen mot stormaktene som prøver å legge landet under seg. Dessuten det felles problemet alle u-land sliter med: å bryte ut av underutviklinga under de rådende internasjonale økonomiske systemet. Religionen vil sjelden spille noen særlig rolle for utviklinga i noe land. Den har en tendens til å forandre seg etter som samfunnsforholdene ellers er. Vi har lest om korsfarere og heksebrenning i kristendommens navn. Det ville ikke gått i dag. I Bibelen står det stadig det samme, men kristendommen har forandret seg etterhvert som samfunnet ellers har forandret seg. Det samme skjer med andre religioner, også islam.

En samlingsfaktor

Det store flertallet i Afghanistan er muslimer, over 90 prosent. Om noen vil starte en kampanje for å få muslimer til å prøve å kutte ut kvinneundertrykkinga og andre menneskerettighetskrenkende tradisjoner, er det vel og bra. Men i Afghanistan idag er det altoverskyggende problem, at Sovjet står med store styrker i landet og terroriserer befolkningen. I denne situasjonen vil islam kunne spille en positiv rolle. Frigjøringsgruppene i Afghanistan er mange. Det er mange store motsetninger mellom de forskjellige stammene i landet, og mellom lokalbefolkningen og sentralregjeringen i Kabul. En allianse mellom de forskjellige frigjøringsgruppene ville bety et stort skritt framover. Det at de aller fleste er muslimske, gjør at de har et viktig felles grunntrekk. Det er i lys av dette vi må se på islam. Uansett hva vi måtte mene om islam generelt, kan det vise seg at den er den avgjørende samlingsfaktor for motstanden. Det er iallefall vanskelig å tenke seg en allianse som ikke bygger på islam. Da er det viktig at vi som støtter frigjøringskampen, ikke bruker kreftene til å kaste skitt og trekke fram de verste sidene ved den religionen som de fleste motstandskjemperne tilhører. Vi har ingen rett til å blande oss inn i hvilken religion afghanerne vil tilhøre. Når de ber om hjelp til å kaste ut en fremmed makt, bør vi gjøre hva vi kan for å hjelpe dem, uten å sette betingelser. Sovjet skal ut av landet på afghanernes vilkår, ikke på nordmenns!

Indien Väntar

«Indien Väntar» viser med en fantastisk innlevelse og kunnskapsrikdom at menneskets framtid i dag avgjøres i den tredje verden – på den indiske landsbygda.

Den svenske forfatteren Ivar Lo-Johanson har sagt at alt det spennende finnes i arbeiderklassen. Med en liten omskriving kan vi med like stor rett si: Alt det spennende skjer i den tredje verden. Men våre kunnskaper om landa og folkene i Asia, Afrika og Latin-Amerika er overfladiske. For å forstå utviklinga i den tredje verden er en bok u-unnværlig: «Indien Väntar» av Jan Myrdal og Gun Kessle (foto).

Men der er ikke bare mangel på kunnskap som har hindret europeere fra å forstå utviklinga i den tredje verden. Myrdal påviser at vår holdning har vært preget av selvgodhet, rasisme og imperialismen.

En forutsetning for å forstå den tredje verden er derfor at vi klarer å kvitte oss med våre europeiske briller. Myrdal tar opp hvordan det meste av den litteraturen som har kommet ut om India, ikke greier å ta stilling for de undertrykte og mot den engelske imperialismen, nettopp fordi forfatterne er preget av myter og forestillinger som er skapt av den vestlige imperialismen. Selv ikke radikale og kommunistiske forfattere hever seg særlig over den europeiske (imperialistiske) tenkemåten.

Reiseskildring

«Indien Väntar» er en reiseskildring. Jan Myrdal og Gun Kessle har vært i India et ti-talls ganger siden 1958. De har besøkt de fleste provinsene, de kjenner de indiske intellektuelle og kommunister, og de har i europeisk målestokk en fantastisk viten om dette landet. Som noen av meget få europeere har de vært i «disturbed areas».

Dette er provinser som blir styrt etter unntakslover og der terrorer råder uinnskrenket.

I dybden

Men «Indien Väntar» er mye mer enn en reiseskildring. Boka går i dybden på flere viktige områder. Nevnt er allerede kritikken av vestlige forfattere som har skrevet om den tredje verden. Han tar opp kommunistenes linje i India og viser at deres revolusjon ikke har nasjonale røtter. Myrdal skriver at de stilte sin sosiale revolusjon i det sovjetiske utenriksdepartementets tjeneste. Dette står i motsetning til kineserne som var solidariske i forhold til Sovjet, men de underordnet seg ikke. Myrdal tar opp en kritikk av Marx sitt syn på India, som viser hvordan marxisten Myrdal kritisk vurderer alle standpunkter, selv om de er framsatt av Marx selv.

Videre er det en skildring av grensestridighetene mellom India og Kina. Myrdal legger fram tillitsvekkende dokumentasjon som stiller Nehru og det indiske statsapparatet i et særdeles ugunstig lys. Av andre emner Myrdal grundig tar opp er terrorismens rolle og mytene om kvinner som er spredd

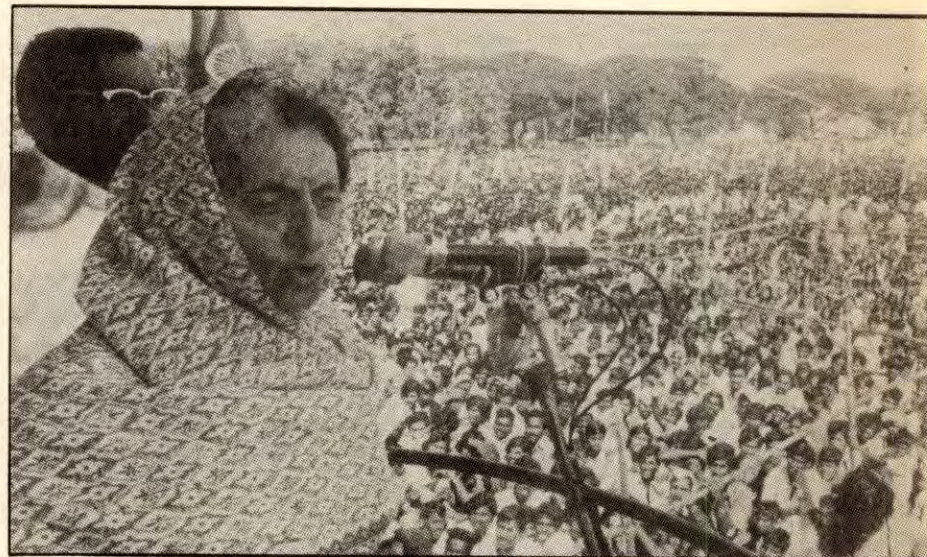
rundt den indiske kulturen.

Boka har da også blitt på drøye 400 sider. Men som Myrdal skriver i forordet, er boka skrevet for dem som vil lese sånt som krever litt ettertanke. Han skriver:

«Ja, den som ikke vil lese sånt som krever litt ettertanke og som ikke er beredt til å erkjenne grusomhetens virkelighet og som ser det som latterlig og puritansk og maoistisk med påpekninger som at også det svenske «folkhem» for en stor del er bygd opp av barnesvette, fattigbønders blodhoste og med voldtektstraffede kvinners skrik i India, —marerialisert til velferd..., den bør ikke lese denne bok. Den derimot som er beredt til å vurdere og beredt til å tenke etter, kanskje si imot, ihvertfall ta stilling, kan følge med på disse fire år av reiser og omvurderinger.»

Historisk materialisme

Jan Myrdal er en av de få som bruker marxismen til å forklare dagens samfunnsutvikling. Og i denne boka gjør han det på en mesterlig måte som både fengsler og lærer oss om de virkelige drivkreftene i historia. I «Indien väntar» viser han at In-

dia i dag er Europa slik det var på 1700-tallet. Imperialismen har dratt rikdommer ut av India og holdt landet nede i kunstig underutvikling. Årsaken til at India i dag blir fattigere og fattigere mener Myrdal ligger i den indiske herskerklassen. Overklassen i India er for en stor del føydal. Den sløser med rikdommene og den alt overveiende delen av jordbruksoverskuddet går til ikke-produktivt konsum. Herskerklassen i India investerer ikke i jordbruket.

Jordbruksarbeiderne har derimot interesse av å investere i jordbruket. Og for å opprettholde sitt eget luksusforbruk må herskerklassen sette i gang en viss utvikling på landsbygda. Men denne utviklinga truer deres eksistens og liv. Investeringer og utvikling på landsbygda

i India er en tomme skrue som før eller siden vil fratvinge herskerklassen deres makt og rikdommer.

Derfor avgjøres Indias makt på landsbygda. Der finnes den drivende krafta. Jordbruksarbeiderne, lavkastene, ønsker utvikling, godseierne ønsker underutvikling. Og godseierne har allerede tapt. Herskerklassen i India bygger sin makt på produksjonsforhold som er tilbakeleggende og som utviklinga på landsbygda vil omstyrte. Men denne kampen skjer ikke stille og fredelig. Den skjer med vold, tortur, fengsling, massedrap og unntakslover. Men i disse blodige klassekampene ligger også den tredje verdens håp og framtid.

Les boka!

Brorson

Jan Myrdal

Jan Myrdal er en av de mest kjente forfatterne i Sverige. Men han er også en av Sveriges mest omstridte forfattere. Opp gjennom 60- og 70-tallet har Jan Myrdal stått i sentrum for de fleste viktige politiske debatter i Sverige. Han tok tidlig stilling for den nye kommunistiske bevegelsen. Han var drivkraften bak dannelsen av tidsskriftet *Folket i Bild/Kulturfront* som har hatt en enorm betydning. Det er umulig å være enig med Jan Myrdal i alle spørsmål. Men det er viktig å huske på at det i første rekke er den revisjonistiske venstrebevegelsen som har vært hans bitreste fiende. Hovedårsaken til det er Jan Myrdals brennende engasjement for nasjonenes rett til uavhengighet, og hans kamp mot Sovjets ekspansjonisme.

Her har han tråkket på ømmetær.

Myrdal er en forfatter man bør lese kritisk. Hans brennende engasjement og skarpe penn skaffer han lett fiender, men også trofaste tilhengere. Det siste kan være vel så farlig.

Styrken i Jan Myrdals forfatterskap er hans forhold til marxismen. Han er en av Vestens mest skolerte marxister og det er det få som forklarer marxismen, den historiske materialismen og historias drivkrefter på en så fengslende måte som Jan Myrdal. Men hans forståelse av marxismen er ikke ukritisk.

Hvis en leser Myrdal kritisk, er han en viktig kilde til kunnskap om historia og klassekampen. Få forfattere er hans likemann på det området.

Viktige bøker av Jan Myrdal:

Rapport från en kinesisk by
Resa i Afghanistan
En illojal europeers bekjennelser
Myglaren
Den onödiga samtiden
Karriere
Sidenvägen

og et titalls bøker med samlinger av hans «skriftstallinger» fra forskjellige tidsskrifter og aviser, i første rekke fra bladet *Folket i Bild/Kulturfront*.

Debatt:

I forrige nummer av Rute 80 skrev signaturen Therese under tittelen «Jeg står på sidelinja» om hva som hindrer henne fra å bli medlem i Rød Ungdom.

Her tar Rød Ungdoms leder, Bjørgulv Braanen, opp de spørsmålene og uenighetene Therese reiste. Hvis andre vil blande seg inn i denne debatten, er det fritt fram.

Til Therese,

I forrige nummer av Rute 80 skriver du om hvorfor du står på sidelinja, om hvorfor du ikke er med i Rød Ungdom. Du er enig med oss i at kapitalismen er råtten, at imperialismen utbytter den tredje verden, og at kapitalismen må knuses for å få slutt på utbyttinga. Men du sier at Rød Ungdom er noe mer enn anti-kapitalistisk, vi er også kommunistisk. Og det er her du stopper opp og blir rådvill, som du sier.

Vi kjenner hverandre. Vi har gått i de samme toga. Vi er enige om mye. Men likevel er jeg medlem av Rød Ungdom, du er det ikke.

Du kjemper bedre mot kapitalismen, når du er for kommunismen.

Når du sier at vi ikke bare er mot kapitalismen, men også for kommunismen, er det sjølsagt riktig. Vi kjemper for et samfunn det menneskene er frie, der det ikke eksisterer undertrykking og utbytting, og der staten ikke lenger eksisterer. Vi har et videre og større program enn bare å gå imot kapitalismen. Og jeg mener at du må ha et sånt program for å kjempe godt imot kapitalismen i dag.

For undertrykking under kapitalismen føder automatisk opprør. Når ungdommen i Europa blir undertrykt, når arbeidsløsheten øker og politiet rustet opp, så slår ungdommen tilbake. Det er en lov at undertrykking fører til opprør. Så hvis det var for å skape opprør, trengte vi ingen kommunistisk organisasjon. Faktum er at helt siden midten av forrige århundre har det vært mulig å skape et sosialistisk samfunn i Vesten. Men av flere forskjellige grunner har ikke dette skjedd. Derfor må opprøra knyttes sammen, de må bli målretta, arbeiderklassen må skoleres og få erfaring. På den måten kan vi legge tilstrekkelig med dynamitt under den kapitalistiske holken som sjøl gjør sitt beste for å synke. Jeg tror Rød Ungdom er en type organisasjon som kan bli i stand til å fylle en sånn oppgave. Vårt kommunistiske program er en forutsetning for anti-kapitalismen.

Men hva slags samfunnsystem har kommunistene oppretta?

Du sier at de sosialistiske landa vi har sett, ikke har vært preget av likhet og folkestyre. Du bruker eksempel fra Stalintida i Sovjet. Vi kan diskutere Stalin og bli enige om mye, og uenige om mye. Jeg er helt enig med deg i at utrenskningene under Stalin ikke på noen måte kan forsvares. Men problemet

med Sovjet under Stalin er ikke om vi i dag skal forsvare det, eller ta avstand fra det. Jeg mener at Sovjet-staten må vurderes utifra sine egne forutsetninger. Mer problematisk blir det sjølsagt hvis noen i Norge 1981 sier at sånn var det i Sovjet under Stalin, sånn vil vi ha det i Norge under sosialismen også. Da skiller vi vei. Jeg mener vi ikke skal ha det som i Sovjet under Stalin, og at vi skal gardere oss mot det.

Kapitalismen brukte århundrer til å befeste sin stilling.

Kapitalismen brukte mange århundrer på å befeste sin stilling. Kapitalismen i Norge begynte å vokse fram på 1600-tallet. Først på slutten av 1800-tallet hadde den befesta sin stilling. Kapitalismen opplevde tilbakeslag. Noen steder tok føydalherrene tilbake makta. Sånn er det med sosialismen også. På grunn av at kapitalismen hersker på store deler av kloden, fordi landa er økonomisk tilbakeliggende, fordi kommunistene er for dårlig skolerte eller ikke knytter seg til folket (knytter seg til en stormakt i steden), fordi Sovjet lurer seg inn overalt og kaller seg kommunister, ville vi være dømt til å få tilbakeslag. Men det gjør ikke sosialismen som historisk epoke mindre nødvendig.

Når det er sagt, må vi også vurdere den marxistiske teorien, og hva kommunistene kunne ha gjort anderledes. Hele Stalindiskusjonen kommer inn her, og diskusjonen om hvordan utvikle økonomien, hvordan revolusjonere samfunnet, hvordan hindre kontrarevolusjon, hvordan trekke folket med i statsstyringa etc. Jeg mener vi ikke har gode nok svar på en del av disse spørsmåla. Men det jeg vil ha fram ar at tilbakeslag og store politiske feil som er gjort i sosialismens navn, ikke i seg sjøl er et argument mot sosialismen. Norge vil ikke ligne på Sovjet og det er vår oppgave å gjøre det anderledes i Norge.

I-landene og dogmene.

Du sier at i vår situasjon som i-land er det spesielt viktig å kvitte seg med gamle dogmer. Vi må se på sosialismen med nye øyne, utifra vår egen situasjon. Og jeg er enig. Vi må legge en strategi for den sosialistiske revolusjonen i Norge. Vi må kjenne forholda i Norge langt bedre enn vi gjør i dag. Vi må ha kunnskap om norsk historie og norske samfunnsforhold. Å bygge et sosialistisk Norge uten slike kunnskaper er galematias og revolusjonsromantikk. Norge har i likhet med alle andre land mange særtrekk. En sosia-

Bjørgulv Braanen, svarer på Thereses innlegg fra forrige nummer. (Foto: Ola Sæther).

listisk revolusjon i Norge må ha nasjonale røtter, og være «tufta på norsk jord». På den måten vil vi få en «sosialisme på norsk».

Men om det er spesielt viktig for revolusjonære i i-landa å kvitte seg med dogmer tror jeg vi er uenige om. Du sier jo sjøl at det er lett å lene seg tilbake, bli sofaradikal og sosialdemokrat. Det er faktisk lettere å få illusjoner om kapitalismen i et land som Norge enn i den tredje verden. Nå lever Norge for en stund på olje-boomen, og illusjonene om kapitalismens fortreffelighet vil nok leve en god stund enda.

Men sjølsagt, vi kan snu og vende på flisa, både den marxistiske og den norske. Dogmatikk er skadelig og reaksjonært. De dogmatiske skolastikerne har i dag sin høyborg på de «marxistiske» universitetene i Øst-Europa. Dogmatikk er å tro på gud og bibel og la de hellige skriftene avgjøre rett og galt. Dogmatikk har lite med marxismen å gjøre, marxismen er en levende vitenskap.

Hva skal du gjøre hvis du er imot kapitalismen.

Du sier at det å gå imot kapitalismen ikke er nok til å gå inn i Rød Ungdom. Jeg mener det. For jeg mener at Rød Ungdom er blant de få som tar kampen mot kapitalismen på alvor. Ikke dermed sagt at vi er så forbanna flinke til å kjempe mot kapitalismen om dagen. Vi har våre up's and down's vi også! Men hvilke andre? Rød Ungdom står også for en del andre spørsmål som det er nødvendig å ta stilling til. Vi er imot USA og Sovjet og mener at Sovjet er den mest aggressive og den farligste supermakta. Det er vanskelig å være med i Rød Ungdom hvis du ikke er imot Sovjet. Men her er vi jo på linje. Vi er for nasjonenes rett til uavhengighet. I Afghanistan, Polen, Tsjekkoslovakia, Norge og El Salvador. Støtter du invasjonene vil det også bli tungt å jobbe i Rød Ungdom. Men her er vi jo på linje. Og vi har en god del andre standpunkter i stort og smått som det er verdt å ta en kikk på. Men hovedspørsmålet

er og blir om kapitalismen er urettferdig og et dårlig system for menneskeheten, om dette systemet må avløse av sosialismen, om det er arbeiderklassen som må stå i spissen for samfunnsomveltninga og om vi solidariserer oss med land og folk i den tredje verden. Er vi på linje her (også dette med Sovjet da!) bør vi være i samme bevegelse, i samme ungdomsforbund.

Uenigheter og dette med kjerker.

Innafor en kommunistisk bevegelse vil det alltid være uenigheter. Om små spørsmål (ekteskap og sjekking f.eks.). Og om store spørsmål (er Kina sosialistisk eller ikke?). Men mener vi at partiet og bevegelsen tjener kampen for et bedre samfunn, mener jeg det er riktig å organisere seg. Det er noen kamerater som tar feil på dette området i dag. De skiller ikke mellom store og små spørsmål. Mus blir til elefanter og elefanter blir sjølsagtheter. Noen kamerater jeg setter veldig høyt har meldt seg ut. Jeg mener de tar feil. Jeg tror at denne bevegelsen har kraft og tål til å bli en samlende kraft for den revolusjonære strømminga i Norge. Derfor blir jeg. Jeg er uenig med dem som synes El Salvador er viktigere enn Afghanistan, jeg er uenig med dem som synes Fredsmarsjen er bra. Mange er uenig med meg i synet på opprørsnatta 30. april. Vi er uenige om høyrefare og dogmatikk. Men det finnes en felles plattform som til og med hever seg over disse uenighetene. (Kanskje ikke i framtida — men i dag). Det finnes en revolusjonær plattform som skiller oss fra anarkistene, som skiller oss fra sosialdemokratene og som skiller oss fra SV/NKP. Innafor denne plattformen skal vi krangle. Men om ikke et revolusjonært ungdomsforbund skal kunne samle oss... ja?

Og det gjelder også deg, Therese. Vi trenger deg, og vi får håpe du trenger oss, og sammen kan vi feie unna det som hindrer og bremser.

Bjørgulv Braanen

Noen ord om sjelegransking, åndemaning, Folkebladet og staten

Nylig ble jeg klar over at Folkebladet (FB) i nr. 4/80 prøver å oppsummere den debatten om anarkismen som gikk i Rute 80 og Klassekampen våren 1980, derfor dette seine svaret.

I si oppsummering kommenterer FB mitt innlegg i Rute 80, — «Anarkist i hjertet — kommunist i hjernen». Og de gjør det med en fortolkningsevne som krever svar.

For det første: FB kaller mitt innlegg et «autorisert leserinnlegg». Det skal vel bety at innlegget mitt var et slags «bestillingsverk» med den vrien redaksjonen i Rute 80 ønska. Så er ikke tilfelle. Jeg skreiv faktisk innlegget ut fra mine egne tanker. Så skulle i alle fall den misforståelsen være rydda av veien.

Idealisme og realisme

I innlegget mitt tok jeg opp kjerna i anarkistenes statsteori sånn som jeg oppfatter den, — dvs. å ta avstand fra enhver form for sentralisert statsmakt. Dette satte jeg opp mot problemene med å få samfunnet til å fungere etter en revolusjon, og konkluderte med følgende: «Den hopper bukk over de enorme problemene etter en revolusjon, — et svært komplisert samfunn som skal styres, organiseringa av økonomien, borgerskapets styrke og kontroll over voldsapparatet osv. (...) Derfor er anarkismen for meg en visjon, ikke et ordentlig svar.»

Dette, som var hovedpunktet i innlegget mitt blir ikke kommentert av FB. Derimot forsøker FB seg på en slags psykologisk analyse av mine motiver for å skrive innlegget. «Folk som ikke har noenlunde sams-

NOE KAN GJØRES:

Grafisk lærlinggruppe i Oslo

var mellom hjerte og hjerne er bare tvilsomme dobbelt-moralister og hyklere.» slår FB fast. Neivel. Men nå er det faktisk sånn at det går an å føle seg tiltrukket av idéer som man synes høres bra ut. Og da går det sjølsagt like godt an å forkaste de samme idéene hvis man finner ut at de ikke holder mål satt opp mot virkeligheta. Det har noe med idealisme og realisme å gjøre.

Åndemaning

FB svinger seg opp mot de virkelige store høydene når de kaller «anarkisten i hjertet» for et «psykologisk forsvar, en unnskyldende overbygning for å legitimere stats sosialisme og totalitære parti og maktapparater.»

Ærlig talt, Dette kaller jeg åndemaning på et pinlig høgt nivå. At FB ikke likte tittelen på innlegget mitt, får så være. Men derfra og til å utlede de mest fantasifulle teorier om min forkvaklede moral, synes jeg er et drøyt steg. Eller skal jeg velge å tolke det dithen at jeg har truffet et ømt punkt hos FB når de henger seg så fullstendig opp i tittelen på innlegget, og unngår å kommentere de politiske argumentene som går på min kritikk av anarkismen?

Sjelegranskning

Sjelegranskerne i FB må gjerne få lov til å harselere over mine mer eller mindre utviklede sjelsevner, dersom de synes det er så forbanna interessant. Velbekomme! Uten å vise falsk beskjedenhet: jeg tror ikke en sånn debatt ville vekke den helt store entusiasmen hos folk flest.

Staten

Derimot tror jeg ganske mange er interessert i å diskutere organiseringa av samfunnet etter en revolusjon. Derfor følgende påstand tilslutt: Å surfe rett fra revolusjon og inn i det klasseløse samfunnet, det er umulig. Det vil stå mange harde slag, også etter at arbeiderklassen har tatt makta. Og da er det mi overbevisning at arbeiderklassen må overta statsmakta fordi borgerskapet gjør kokntrarevolusjon. Det er ikke noe å legge skjul på at det ligger mange uløste spørsmål innafor denne ramma, — spørsmål som bl.a. diskuteres i Rød Ungdom i dag. Men at arbeiderklassen overtar statsmakta, og gjør staten til sitt redakap i kampen for det klasseløse samfunnet, det er etter mi oppfatning sjølve grunnlaget for at en revolusjon skal kunne føres videre etter arbeiderklassens maktovertakelse.

Leif Steinholt

(Vi trykker gjerne flere innlegg om dette emnet, men vi forbeholder oss retten til å korte innleggene ned, red.)

Rute 80 har hatt en samtale med forkvinna i Grafisk lærlinggruppe i Oslo, Mari Hildegunn Sterri. Hun går i læra på As. Hjemmet, og skal bli dypttrykk-montør.

—Fortell litt om hvordan det hele startet?

—Det begynte smått om senn i fjor høst ved at en del folk som gikk på grafisk grunnopplæring på yrkeskolen i fjor, holdt kontakten med hverandre. Den direkte årsaken til at gruppa ble dannet, var at en lærling ble usaklig oppsagt ganske tidlig i læretida. I forbindelse med dette kom vi sammen, ikke minst for å gi vedkommende all mulig støtte. Det var da idéen om en lærlinggruppe ble lansert. Vi tok derfor kontakt med Oslo Typografiske Forening, og de viste seg svært velvillig innstilt på å få igang en felles grafisk lærlinggruppe. Med dette menes de som er organisert i Oslo Typografiske Forening, Oslo Litograf og Kjemigraf forening og Oslo Bokbinderforening.

Stiftelsesmøte

Den 6. februar i år holdt vi stiftelsesmøte. Oppmøtet var over all forventning. Det var 40 til

stede, og stemningen var stor. Foreningas representant ble bombardert med spørsmål, som tydelig viste behovet for et permanent samlingspunkt for lærlinger. Det ble valgt et styre på åtte personer, og vi vedtok blant annet å arbeide for å organisere flest mulig lærlinger i Norsk Grafisk Forbund. Videre vedtok vi å ta opp lærlingers spesielle situasjon, så som lønn, fagopplæring og våre rettinger (og mangel på sådanne), og sist men ikke minst: få til et miljø for lærlinger i grafisk. Det har vært kortvarige, spredte forsøk før, men da av de enkelte foreninger.

15,80 i timen

—Kan du si litt om hvorfor det er behov for en lærlinggruppe akkurat i grafisk?

—Det er sikkert behov andre steder også. Men pr. i dag er vi de som ligger dårligst an på lønsskalaen. I andre læreår har vi bare 15 kroner og 80 øre timen. Dette kalles for normal-lønn i overenskomsten for de grafiske fagene, og arbeidsgiverforeninga nekter sine medlemmer å betale over dette. Vi har faste tariffstakster, uten noen form for lønns glidning. Vi får altså ikke noe gjennom lokale forhandlinger slik de utlærte får. Og det er jo der lønn-

søkingene kommer i grafisk.

Det vi vil ha er å komme over på minstesatslønn, og rett til lokale tillegg på linje med andre arbeidstakere. Sånn som det er nå har lønningene våre stått stille siden 1974.

—Men dere er jo i en opplærings-situasjon. Dere kan vel ikke forlange topp lønninger?

—Nei, og det har vi heller ikke noe ønske om. Men det er to faktorer som peker på at vi ligger urimelig lavt.

For det første har vi to års skolegang før vi går ut i lære i bedriftene, noe som betyr at vi kan en del, og raskt kan utføre produktivt arbeid. Til forskjell fra vanlige elever så produserer vi, og det mener vi at vi skal ha betalt for.

For det andre har gjennomsnittsalderen for lærlinger i de grafiske fag, økt betraktelig i de seineste årene. I dag ligger den på 22–23 år. Det betyr at de aller fleste har egen bopel, og dermed forsørger seg sjøl.

Opplæringsplaner

—Er dere fornøyd med de nye opplæringsplanene?

—Vi er det første kullet med lærlinger som følger disse planene, så vi har vel egentlig ikke nok erfaring til å kunne hevde en entydig positiv eller negativ reaksjon. Helt konkret betyr de

nye planene at vi første skoleår går gjennom et felles grafisk grunnkurs, for så å spesialisere oss i det andre skoleåret. Da velger vi innen tre fagområder: formframstilling, trykk eller bokbind.

Allerede her er flere «gamle» fag samla under én hatt. Etter disse to årene skal vi ha 20 måneders læretid i bedrift, for så å avslutte med et fire måneders kurs på yrkeskolen. Her avlegges også svenneprøve.

Svakheten ligger i at du ikke er garantert plass på videregående linje etter første års grunnkurs. Andre året har færre elevplasser enn det første. Det forutsettes derfor at noen må falle fra etter ett år.

Videre er du ikke garantert lærlingplass etter endt skolegang. Du kan derfor rissikere å gå to år på skolen til ingen nytte. Når det gjelder selve innholdet i opplæringa, er det ett område lærlinggruppa kommer til å prioritere i tida som kommer.

Kontaktadresse til Rød Ungdoms faglige utvalg:

Ulf M. Ulriksen
Ragna Schibbyes vei 42,
Oslo 9.

GJØR DET

Levekårsundersøkelse

—Kan du si litt om hva dere har gjort siden lærlinggruppa ble startet?

—Det viktigste vi holder på med nå, er en såkalt levekårsundersøkelse blant alle lærlinger i grafisk i Oslo. Vi har sendt rundt et spørreskjema, hvor vi spesielt er interessert i hvordan folk bok, hva de tjener, og hvilke utgifter de har. Videre så spør vi hvordan lærlingene er fornøyd med den opplæringa de får. Vi trenger virkelig amminisjon når vi skal stille tariffkrav til våren, og det tror jeg vi får i dette materialet.

Vider har vi hatt et møte om tilsynsordninga, som viser seg å være svært forvirrende, og som viser seg å fungere dårlig. I forbindelse med LO-kongressen hadde vi møte sammen med ungdomsgruppene i handel og kontor og i jern og metall i Oslo, samt representanter til kongressen.

Hensikten var å få representantene til LO-kongressen til å ta opp spesielle ungdoms- og lærlingkrav, for å hindre at de skulle havne i en skuff.

Faglige ungdomsgrupper

Vi var også representert på et møte Faglige Ungdomsgrupper i Bergen (FUG) arrangerte i vår. Denne gruppa er under-

lagt Samorg der borte, og vi håper — og vil arbeide for — at en slik ungdomsgruppe kan dannes i Oslo også. Videre har vi styrka kokontakten med YLI ved å sende en representant på et sentralstyremøte de hadde i vår. Vi har formulert det slik at det ikke er vi som trenger YLI, men de som trenger oss, altså lærlingene.

Av mere sosiale aktiviteter har vi arrangert en koselig hyttetur, og ikke minst må vi nevne at vi mobiliserte storartet til et faglig grafisk grunnkurs på Fagerfjell Turisthotell. Det utvikla seg til et reint lærlingseminar. Studieutvalget til de grafiske foreningene i Oslo sto som arrangør for dette kurset.

Dagskonferanse

—Hva er planene videre?

—Den altoverskyggende begivenheten er en dagskonferanse vi skal arrangere i samarbeid med grafisk studieutvalg, onsdag 16. september på Hotell Høysfyr i Oslo. Hovedpunktene på konferansen blir lønna og fagopplæringa. Her vil direktør Helge Riis i Grafiske Bedrifters Felleskontor, arbeidsgiverforeninga i grafisk, og en lærling holde hver sin innledning om sitt syn på lønns spørsmålet. Videre vil Kjell Ohlin fra Lærlingnemnda innlede om de nye opplæringsplanene. Det vil bli rike-

lig anledning til diskusjon og spørsmål. Og vi håper sjølsagt at flest mulig viser interesse for et slikt prosjekt.

Mari Sterri, går i læra og skal bli dypttrykksmontør.

Gjest i ruta: Grethe Knudsen

Intervju: Rune Moen
Foto: Knut Ivar Skeid

- ☐☐☐ **Jeg har sett Steigan blank i øya.**
 ☐☐☐ **Det er mer gøy i Rød Ungdom enn i AKP.**
 ☐☐☐ **AKP klarer ikke å få til skikkelige aksjoner. Det er ungdommens og Rød Ungdoms jobb.**

Dette er noen av «avsløringene» Grethe Knudsen kommer med til Rute 80. I anledning av at hun nå slutter i Rød Ungdoms ledelse etter ti års innsats, har vi fått noen intime betroelser fra henne.

—Mange mener en blir innsnevret i hodet av å være med i Rød Ungdom. Hvordan føler du deg etter så mange år, Grethe?

—Jeg føler meg helt OK, jeg, men det er nok sant at det enkelte ganger har vært for internt og snevert miljø i Rød Ungdom. Det er for eksempel del ting jeg skulle ha gjort, men som jeg ikke her fått tid til, pga. at jeg har vært så aktiv.

—Hva da?

—Inter-Rail for eksempel. Da jeg var ung nok til å kunne dra på Inter-Rail, var jeg for aktiv til å få tid.

Utvidet horisonten

Men alikevel har Rød Ungdom utvidet horisonten min. Her har jeg truffet alt fra fiskere i Gammefjorden til virkelige borgere som er blitt kommunister. På Rød Ungdoms sommerleire har jeg hatt mulighet til å snakke med afghanere og iranere.

—Du har reist mye for Rød Ungdom, har du ikke?

—Jo, jeg har vært i Kina, Albania, USA, Danmark og Sverige. Jeg har vært på internasjonale sommerleire med tyskere og spaniere. Dessuten har jeg vært tolk for ml-ere fra Bolivia, flere land i Latin-Amerika og Spania.

Når du reiser, ser du ofte hvordan borgere i andre land er verre enn her. Men egentlig er dem skapt av det samme systemet. På brygga i Shanghai fortalte en gammel fyr hvordan det var i gamle dager. Straffen for faglige ledere var å gå barbeint på glovarme jernplater.

—Hva var det som i sin tid gjorde at du ble medlem i Rød Ungdom?

Ml-erne på Katta, skolen jeg gikk på, var de som drev det mest aktive interessearbeidet. Det var et av de første stedene hvor SUF(m-l) (nå Rød Ungdom) dannet lag på en skole. Jeg ble med på en studiesirkel. Her diskuterte vi mange ideologiske saker. Vi bestemte oss for å lage en rød fraksjon. Men det var noen som hadde møter utenom denne fraksjonen. Det var de organiserte SUF-erne.

Jeg ville også være med på disse møtene. I begynnelsen syntes jeg det var OK å kalle seg selv for marxist-leninist, men kommunisk — det var for drøyt.

Nedleggelse av elevrådet

—Hva var de viktigste sakene dere jobbet med på den tiden?

—Vi ville nedlegge elevrådet på skolen, og opprette all-møtet som elevenes høyeste organ. Ikke før for ca. to år siden gikk dette kravet igjennom. Det var Einar Førde som kom og ordnet opp rett før valget. Ellers had-

de vi demonstrasjoner mot den elev og lærerfiendtlige rasjonaliseringen i skolen — på et anti-kapitalistisk grunnlag (puh...). En annen gang løp vi inn i Stortingsvestibyen for å få tak i Reiulf Steen. Isteden kom purken og bar oss ut.

Vietnam og EEC

—Det var vel nok av demonstrasjoner på den tiden?

—Den første jeg gikk i var mot Vietnamkrigen. Vi hadde egen FNL-gruppe på skolen. Vi hadde også egen EEC-demonstrasjon i skolegården. Forøvrig gikk mer enn 100 folk på studiesirkel om EEC. Suerne sa på den tiden at vi ikke kunne arrangere demonstrasjon i skolegården, for da ville det bli så mye hets i Aftenposten, at det ikke ville tjene saken.

Etter dette fortsatte jeg å jobbe mye med skolepolitikk for SUF(m-l) og Rød Ungdom. I den helt siste tiden har jeg også, med et par års avbrekk, jobbet med skolepolitikk.

Slutt på framgangen

—På begynnelsen og midten av 70-årene gikk det bra for Rød Ungdom. Dere vant stadig nye medlemmer, men etterhvert stoppet det opp. Merket dere noe særlig til dette dere som satt i ledelsen.

—Nei, jeg tror det var verre for lagslederne rundt om. De visste mer om situasjonen.

—Hva tror du er årsaken til tilbakegangen?

—Jeg er helt sikker på at den viktigste årsaken er det totale svinget fra skolearbeid til arbeid i industrien. Plutselig var det småborgerlig å være gymnasiast. Vi hadde stor innflytelse på gymnasene, men dette raste sammen da ledelsen plutselig så på skolearbeidet som annenrangs. 75—80 prosent av Norges 16-åringer går på skole. Denne politikken var uttrykk for forakt mot 75—80 prosent av ungdommen.

—Hva med den beryktede høyrebølgen?

—Nei, den kom først seinere, så den kan vi ikke skyldes på. Den har først betydd mye for oss nå når vi har prøvd å bygge oss opp igjen, men ikke da.

—Tror du ikke det er håpløst for Rød Ungdom å bygge seg opp til en stor organisasjon igjen?

—Vi skulle ha nok erfaring til å greie det, men... I den seinere tid har vi flere ganger fått til virkelig bra ting, fått mange medlemmer osv. på enkelte steder. Men veldig ofte har det skjært seg etter en stund.

På leiren vi hadde i sommer, var det mange i 16 til 18-årsalderen. Det synes jeg var et stort lyspunkt. Men de må bli

Scene fra Rød Ungdoms landsmøte

Idet valget og møtet er slutt, skal ordstyrerne til å avslutte møtet. Her blir det imidlertid avbrutt av en gløging.

—Vent litt, det er noe vi har glemt, roper han. Reiser seg og tar en bukett med hvitveis i hendene, og går bort til Grethe.

Grethe som sluttet i Rød Ungdoms ledelse for ti minutter siden, etter ti års innsats, får blomstene og en klem. Hun får også en klem av formann før tårene triller. Landsmøtet er over. Og et menneskes ti-årige innsats for saka er over.

—Jeg har også en mann i huset.

Jeg tilhører hippie-generasjonen

—Stilen i Rød Ungdom er helt anderledes i dag enn da jeg ble med, sier Grethe. Jeg tilhører 68-generasjonen. Da var nesten all ungdom politisk interessert. Jeg gikk barbeint i Slottsparken med fillete klær og Janis Joplin-briller.

Mange av de tingene vi kjempet for da, er akseptert nå. Å snakke om Kina, borgerskap eller krise i Norge på den tiden var umulig.

Likevel er situasjonen mer håpløs nå. Vårt bilde av verden har forandret seg. Det er ingen klare alternativer som står fram lenger. Mange ungdommer er redd for framtida av frykt for hva som vil skje. På grunn av krigs- og atomutsikter blir ungdommen nødt til å se bare korte veier framover.

Rød Ungdom er bedre utrustet i dag enn vi noen gang har vært. I dag står vi alle typer av ungdom som medlemmer side om side.

Tidligere var vi bare hippier.

Grethe Knudsen er 27 år. Hun har jobbet i Postverket siden 1974. Ett års avbrekk for å jobbe på Rød Ungdoms kontor. Hun er av bakgrunn et diplomatbarn. Fra hun var 8 til hun var 11 bodde hun i Mexico. Her så hun mye fattigdom og annen elendighet. Allerede fra da, følte jeg meg til knyttet venstresida, sier hun. Jeg følte meg på de fattiges side. Ellers kan det tilføyes at hun hater husarbeid, reiser mye og liker godt å gå på Karl Johan i Oslo.

enda fler for å prege Rød Ungdom.

Jeg skulle ønske at de var mye tøffere. At dem sjøl gjorde mer for å prege Rød Ungdom. Jeg veit det er lett for meg å si dette. Jeg sa ikke mye før jeg heller. Ikke før nå den aller siste perioden er det at jeg virkelig har turt å si hva jeg mener og tenker.

—Hva kommer det av?

—At Rød Ungdom-ledelsen alltid har vært guttedominert. Dessuten ble folk med andre meninger alltid «kjørt» til de var enige, før i tiden. Jeg har vært redd for å drite meg ut, men er blitt kvitt det med tida. Rød Ungdom har gjort meg mer sikker på meg sjøl. Dumt å si mer frigjort, men egentlig har jeg blitt det...

Til jentene i Rød Ungdom i dag, vil jeg si: Blås en lang marsj i kakebaking og kjærlighetssorg. Vær utålmodige! Ta sjansen på oppgaver dere tror dere ikke greier, og skaff dere en egen plattform å stå på.

Tre ønsker

—Hva tror du egentlig om Rød Ungdom i framtida?

—Jeg veit ikke hva jeg tror, men jeg veit hva jeg ønsker. Jeg har tre ønsker:

1. Jeg ønsker mer aksjoner i Rød Ungdom. Den som ble arrangert utenfor den engelske ambassaden i forbindelse med brylluppet der borte var bra. Aksjoner er ungdommens måte å uttrykke politikk på. AKP klarer ikke å få det til, så det får bli ungdommens og Rød Ungdoms oppgave.
2. Jeg ønsker en opprustning av Rød Ungdom når det gjelder ideologien. Vi må vite mer om marxismen-leninismen. Leiren i år var en bra begynnelse.
3. Jeg ønsker at Rød Ungdom må bli mer en organisasjon for skoleelever. Dette arbeidet må det ikke gis slipp på selv om det er vanskelig, selv om det kan ta mange år før vi virkelig får til noe. Skoleungdommen er den mest politisk interesserte delen av ungdommen.

—Mange AKPerer jeg møter trekker på skuldrene når vi diskuterer: —ja, dere pønkere i Rød Ungdom, er et uttrykk som jeg ofte hører. Du ser ikke akkurat ut som en pønker du...?

—Nei, de tar helt feil. Pønker er det forsvinnende lite av i Rød Ungdom. Det verste som kan skje er at en type ungdom blir idealet for oss. Det har vært en tendens i Rute 80, synes jeg. Bladet har henvendt seg for mye til gateungdommen. Men i rettferdighetens navn må jeg også nevne at jeg synes vår ærede formann, den høyt elskede Bjørgulv Braanen, slår litt over i den andre retningen. Han vil kun henvende seg til de intellektuelle.

Det beste møte

—Ml-ere sitter jo på møte døgnnet rundt. Kan du i farta komme på hva som er det beste møtet du har vært på?

—Ja, Pål Steigan og jeg var i USA på ettårs-jubileet til Communist Party (m-l). Ei ordentlig gammel dame fortalte fra talerstolen at hun lå i leiligheten sin og sultet. Hun holdt på å dø. Så en dag kom det noen fra CP(m-l) for å selge avisa si, «The Call», til henne. Dette ble redningen for henne. Hun begynte å grine. Tårene randt. Da ble jeg rørt. Til og med Steigan var blank i øynene da.

—Er det bittert å kutte ut nå?

—Ja, det er trist, selv om det har vært hardt. Rød Ungdom har vært hele livet mitt. Nå kommer jeg til å miste kontakten med jævla mange OK folk. Men jeg skal ikke slutte å være aktiv. Skal fortsette i jobbe for ml-bevegelsen, men det er mye mer gøy i Rød Ungdom enn i AKP for å si det rett ut.

Det var jeg sjøl som ba om å få slutte. Det er et gap mellom en på 27 og en på 17. Det er mye vanskeligere å jobbe i en ungdomsorganisasjon når du er så mye eldre enn dem som bør være hovedtyngden av medlemmene. Dessuten tror jeg at de som leder Rød Ungdom nå, gjør det bra.

—Så kommer det meget sjeldne og fantasifulle avslutningsspørsmålet. Er det ikke noe spesielt du vil ha sagt til slutt, Grethe?

—Jeg tror mange har vært redd meg. Jeg har representert ledelsen. Ofte har jeg reist rundt og kjefet på folk. Til tider har jeg framstilt meg sjøl i et perfekt lys. Vært utrolig hard og sånn. På en arbeidsplass ville noen stemme på en SVer som tillitsmann. Jeg mente at alle SVer var reaksjonære. Derfor gikk ikke det an. I dag er SVeren AKPer...

En fyr ville ta perm fra jobben for å ta artium, men den stålsatte representanten fra ledelsen (jeg) kjempet i mot. Dette er småborgerlig, påstod jeg. Sånn må en gjøre på fritida. Disse to tingene angrer jeg på.

—Og det fårn si, —det var ikke akkurat en sjølskrytende egotripp av en sluttkommentar etter ti år.

Med det forsvinner plassen, og med det forsvinner den siste rest fra den virkelige hippie-generasjonen ut av våre rekker...

Kapitalisme eller
sosialisme?

IRØD UNGDOM